

Rapport om solvens og finansiel situation (SFCR) 2019

Pensionskassen for Sygeplejersker og Lægeseekretærer

Indholdsfortegnelse

Resumé - inkl. opdatering omkring COVID-19 påvirkning	side 2
A. Virksomhed og resultater	side 6
A.1 Virksomhed	
A.2 Resultat af forsikringsvirksomhed	
A.3 Resultat af investeringsvirksomhed	
A.4 Resultat af anden virksomhed	
A.5 Øvrig information	
B. Ledelsessystem	side 14
B.1 Generel information om ledelsessystemet	
B.2 Egnethed og hæderlighed	
B.3 Risikostyring, herunder egen risikovurdering	
B.4 Interne kontrolsystem	
B.5 Intern audit funktion	
B.6 Aktuarfunktion	
B.7 Outsourcing	
B.8 Øvrige information	
C. Risikoprofil	side 34
C.1 Forsikringsrisiko	
C.2 Markeds- og modpartsrisiko, herunder kreditrisiko	
C.3 Kreditrisiko	
C.4 Likviditetsrisiko	
C.5 Operationel risiko	
C.6 Øvrige væsentlige risici	
C.7 Øvrig information	
D. Værdiansættelsesprincipper til solvens formål	side 47
D.1 Værdiansættelse af aktiver	
D.2 Værdiansættelse af hensættelser	
D.3 Øvrige passiver	
D.4 Alternative metoder til værdiansættelse	
D.5 Øvrig information	
E. Kapitalforvaltning	side 51
E.1 Kapitalgrundlag	
E.2 Solvenskapitalkrav (SCR) og minimumskapitalkrav (MCR)	
E.3 Løbetidsbaseret aktierisikostød i SCR-beregning	
E.4 Forskel mellem standardmodel og intern model	
E.5 Non-compliance with the MCR and/or the SCR	
E.6 Øvrig information	
Bilag I – QRT Skemaer	side 54
Bilag II – Følsomhedsberegninger 31.12.19, jf. FIL §126g	side 61

Resumé

A. Virksomhed og resultater – resumé

Pensionskassen er ejet af sine medlemmer.

Pensionskassen driver pensionskassevirksomhed i Danmark. En kollektiv og solidarisk arbejdsmarkedspensionsordning, hvor det primære produkt er et gennemsnitsrenteprodukt med tilhørende forsikringer.

Pensionskassen administreres af PKA A/S.

Resultatet i forsikringsvirksomheden er tilfredsstillende.

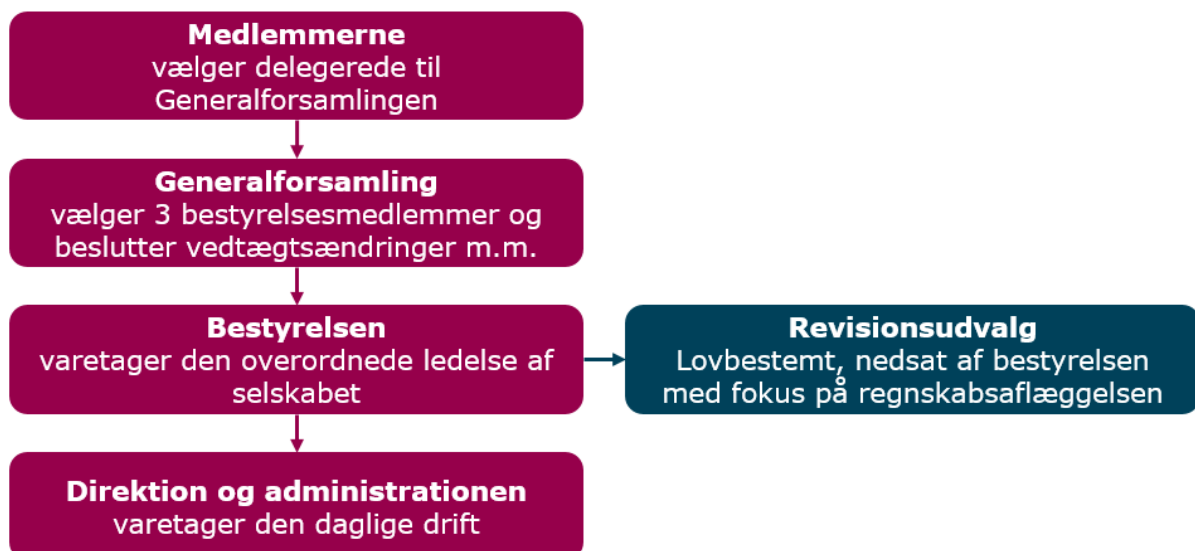
Årets investeringsresultat er meget positivt. Det samlede afkast før skat udgør +15,4 mia. kr. svarende til +13,4%.

B. Ledelsessystem – resumé

Medlemmerne er med til at udvikle pensionskassen. Alle medlemmerne kan stille op som delegeret. De delegerede er hjertet i pensionskassen og vælges af medlemmerne. De delegerede inddrages løbende i pensionskassen udvikling og deltager på generalforsamling. På generalforsamlingen beslutter de delegerede ændringer til pensionskassens vedtægter og vilkår og kan sætte emner på dagsordenen.

Alle medlemmer kan deltage på generalforsamlingen.

Figur 1 – pensionskassens ledelse

Pensionskassen har indrettet ledelsessystemet, så det er passende i forhold til de risici, som pensionskassen er eksponeret mod.

Pensionskassen har etableret og placeret ansvaret hos nøglepersoner for de 4 nøglefunktioner, som reglerne i Solvens II kræver.

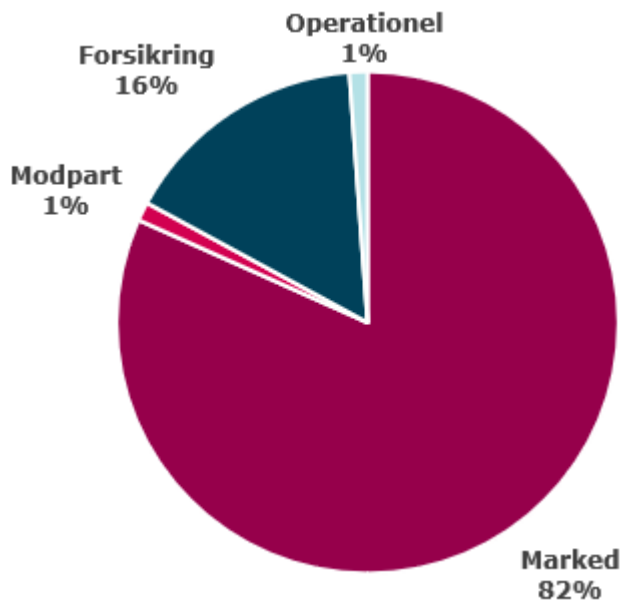
- Risikostyringsfunktion
- Regeloverholdelse (Compliance funktion)
- Aktuar funktion
- Intern audit funktion

Outsourcing er meget anvendt og godt forankret i pensionskassen med et effektivt aftalegrundlag og passende krav til rapportering fra serviceleverandørerne. Pensionskassen har foretaget fuldstændig outsourcing til PKA A/S, der igen har foretaget outsourcing til bl.a. Forca A/S.

C. Risikoprofil – resumé

Pensionskassens væsentligste risiko er markedsrisiko. Det er i første omgang risikoen for at lide store tab på sine investeringer. Men det er også risikoen for ikke at kunne generere et højt nok og sikkert afkast på langt sigt, som vil gøre pensionskassen i stand til at opfylde ambitionen om at levere robuste pensioner til medlemmerne.

Figur 2 – risikoprofil pr. 31. december 2019

D. Værdiansættelsesprincipper til solvens formål – resumé

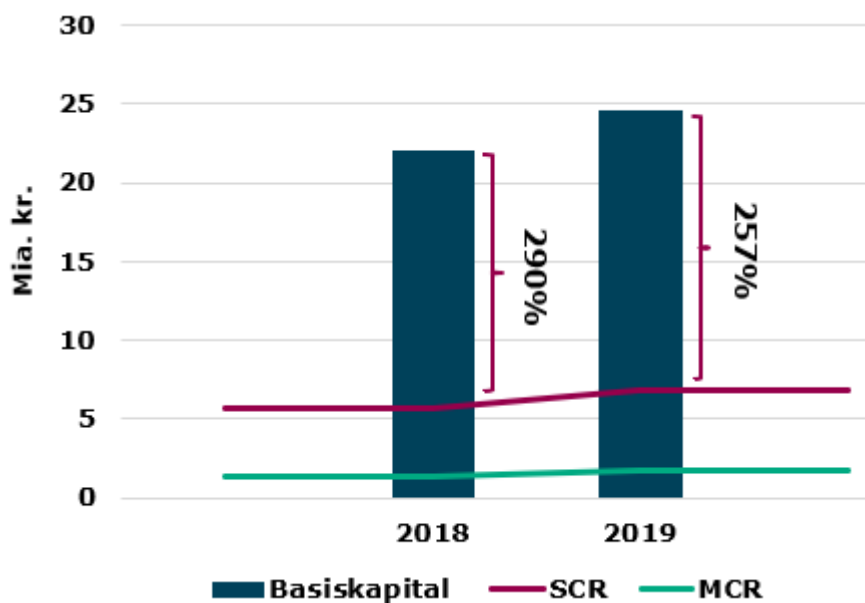
Pensionskassens værdiansætter sine aktiver og sine hensættelser til markeds-værdi.

Værdiansættelsen til solvens formål er den samme som til årsrapporten.

E. Kapitalforvaltning – resumé

Pensionskassen er meget solid. Pensionskassen kan dække solvenskapitalkravet (SCR) knap 4 gange svarende til en overdækning på 257%. Overdækningen i forhold til minimumskapitalkravet (MCR) er på 1329%.

Figur 3 – Kapital, SCR og MCR pr. 31. december 2019

Pensionskassens kapital består af egenkapital og anden overskudskapital (særlige bonushensættelser). Solvens II-reglerne inddeler kapital i tre klasser, og der stilles krav om andel af kapital med højeste kvalitet. Begge pensionskassens kapitalelementer indgår i klassen af højeste kvalitet.

Væsentlige begivenheder efter statusdag

Verdenssamfundet, herunder verdensøkonomien, er meget påvirket af situationen omkring udbredelsen af COVID-19 pandemien.

De finansielle markeder har i slutningen af februar og starten af marts 2020 reageret kraftigt på udbredelsen af COVID-19 til Europa, hvor der har været markante aktiefald og de længere renter ligeledes er faldet. Ved tidligere epidemier har der ikke været længerevarende effekter på de finansielle markeder. Det skyldes, at omfanget af epidemierne har været begrænset, inden epidemierne fik en længerevarende effekt på økonomisk aktivitet. Det forventes, at udbredelsen af COVID-19 vil have en betydende indvirkning på den globale økonomiske aktivitet på kort og mellemlangt sigt, mens implikationerne på længere sigt er usikre – da dette afhænger af omfanget og varigheden af COVID-19.

Pensionskassen følger situationen tæt. Operationelt har pensionskassen iværksat beredskabsplan, der sikrer en fortsat tilfredsstillende drift omstændighederne taget i betragtning.

Finansielt søger pensionskassen løbende at optimere porteføljen i forhold til udviklingen. Det sker ikke kun ud fra risikomæssige overvejelser, men i lige så høj grad ud fra de muligheder, som man kan se i markedet.

Pensionskassen er fortsat robust og godt rustet til disse udfordringer gennem en veldiversificeret portefølje. Der regnes dagligt på solvenskapitalkravene.

Aktuelt pr. 31. marts 2020 udgør overdækningen ift. SCR-kapitalkravet således 362% mod 257% ved årsskiftet.

A. Virksomhed og resultater

A.1 Virksomhed

Navn: Pensionskassen for Sygeplejersker og Lægesekretærer

CVR-nummer: 71 97 15 11

Tilsynsmyndighed:

Finanstilsynet

Århusgade 110, DK-2100 København Ø

Telefon: +45 33 55 82 82

Ekstern revision:

PricewaterhouseCoopers, Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Strandvejen 44, DK-2900 Hellerup

Telefon: +45 39 45 39 45

Pensionskassen driver pensionskassevirksomhed i Danmark. En kollektiv og solidarisk arbejdsmarkedspensionsordning, hvor det primære produkt er et gennemsnitsrenteprodukt med tilhørende forsikringer.

Pensionskassen er ejet af medlemmerne.

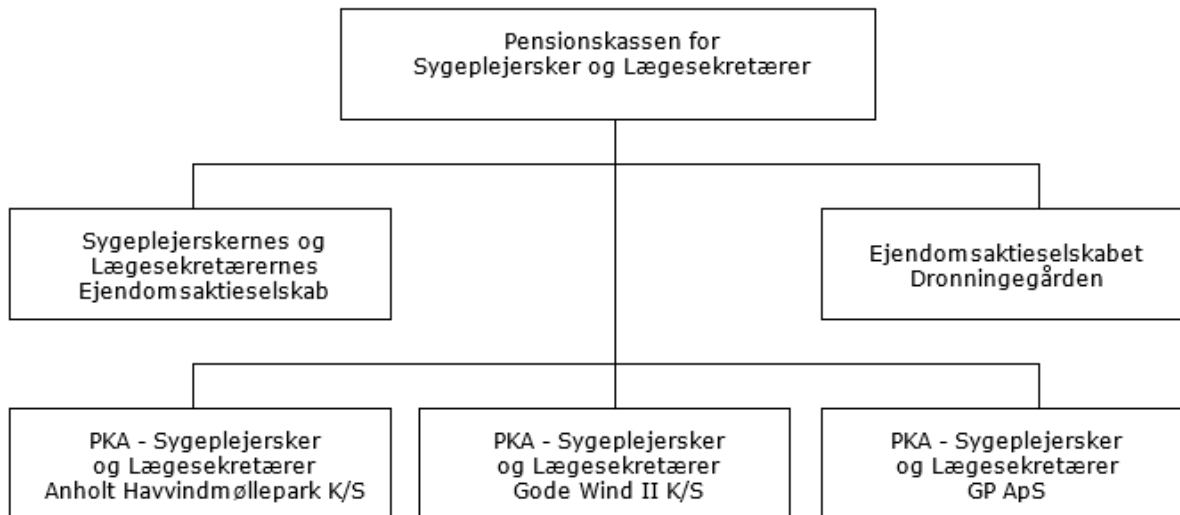
Som medlemmer optager pensionskassen primært sygeplejersker, radiografer og lægesekretærer, der er berettiget og forpligtet til medlemskab af pensionskassen gennem kollektiv overenskomst eller ansættelsesaftale.

Pensionskassen har endvidere mulighed for at optage medlemmer indenfor nævnte faggrupper, som ikke er omfattet af overenskomst.

Medlemmerne har mulighed for at tegne supplerende opsparing i pensionskassen.

Pensionskassen har organiseret sin virksomhed med investeringsaktiviteter i tilknyttede virksomheder. Det er imidlertid den samlede pensionskassekoncerns resultater, der har betydning for medlemmets pension. Hovedtallene i denne rapport er derfor præsenteret på koncernbasis, medmindre andet fremgår specifikt.

Figur 4 – Pensionskassens tilknyttede (100 % ejede) virksomheder pr. 31. december

I pensionskassen er alene ansat direktionen, den ansvarshavende aktuar samt nøglepersonerne i henhold til kravene fra Solvens-II reglerne. Det skal ses på baggrund af, at pensionskassen i høj grad anvender outsourcing. Direktionen, den ansvarshavende aktuar og Solvens-II nøglepersonerne er ikke aflønnet af pensionskassen.

Pensionskassen og de tilknyttede virksomheder administreres af PKA A/S. PKA A/S har videreoutsourcet en del af sine administrative opgaver bl.a. til Forca A/S.

Pensionskassen har udover investeringerne i de 100% ejet tilknyttede virksomheder også investeret i en række associerede selskaber. Udover investeringselskaber drejer det sig bl.a. om investering i PKA A/S og PKA+.

A.2 Resultat af forsikringsvirksomhed

Året 2019 var præget af følgende væsentlige forhold af aktuarmæssig karakter:

- Der blev tildelt en kontorente p.a. på 7,00 % før PAL svarende til 5,93 % efter PAL i 2019.
- Den gennemsnitlige grundlagsrente var ved udgangen af 2019 på 0,78% mod 0,86% ved udgangen af 2018. Faldet skyldes, at en del af årets bonus blev anvendt til rimeliggørelse.
- Pensionskassens afkast i 2019 blev 13,4 % før PAL.
- Bonusevnen, bestående af individuelt bonuspotentiale og kollektivt bonuspotentiale, faldt i 2019 med 2.825,6 mio. kr. Det svarer til et fald på 6,1 % af bonusevnen.
- I 2018 var der et forbrug af individuelt bonuspotentiale på 38 mio. kr., som blev tilbagebetalt i 2019.
- Kollektiv bonus blev i 2019 genopbygget med 1.708 mio. kr. efter et stort fald i kollektiv bonus i 2018 på 6.709,7 mio.kr.
- Pensionskassen anvender EIOPAS volatilitetsjusterede diskonteringsrente-kurve til brug for opgørelse af hensættelserne. Renterne på rentekurven lå væsentligt lavere ultimo 2019 i forhold til primo året. Isoleret set har dette øget pensionskassens hensættelser.
- Omkostningerne, der indgår ved beregning af hensættelser til markeds-værdi, blev reduceret. Isoleret set har dette reduceret pensionskassens hensættelser.
- Med virkning fra 31.12.2019 har pensionskassen opdateret de anvendte dødelighedsforudsætninger. Disse forudsætninger er baseret på en analyse af den aktuelle dødelighed i pensionskassen. Derudover er Finanstilsynets benchmark for levetidsforbedringer indarbejdet i opgørelsen af hensættelserne. Ændringen af dødelighedsforudsætningerne har isoleret set reduceret pensionskassens hensættelser.
- Den anvendte invalideintensitet for både mænd og kvinder er fastholdt uændret på baggrund af udviklingen i antallet af invalide i medlemsbestanden. Intensiteterne er vurderet retvisende og stadig fastsat med et mål om nul-resultat.
- De anvendte genkøbs- og fripolice sandsynligheder opdateret med virkning fra 31.12.2019 på baggrund af udviklingen i antallet af udtrædelser i medlemsbestanden og antallet af hvilende medlemskaber. Ændringen af disse forudsætninger har isoleret set reduceret pensionskassens hensættelser en smule.

Bruttomedlemsbidrag

Årets medlemsbidrag før AMB er på 4.016,6 mio. kr. og er fordelt således efter medlemskabets type:

Bruttomedlemsbidrag	2019	2018
<i>Pensionsaftale</i>		
Tegnet i ansættelsesforhold	3.480,9	3.546,4
Privattegnede	405,1	265,7
Gruppeordninger	130,5	131,9
Bruttomedlemsbidrag i alt	4.016,6	3.944,0

Udbetalte ydelser

Årets totale udbetalte ydelser er på 2.951,3 mio. kr. og er fordelt således:

Udbetalte ydelser	2019	2018
Summer ved død	31,7	24,2
Summer ved udløb	159,4	189,7
Pensions- og renteydelser	2.489	2.373
Tilbagekøb/udtrædelsesgodtgørelser	100,5	116,8
Forsikringspræmier/medlemsbidrag	0,0	0,0
Gruffeforsikringssum ved død	41,1	36,0
Gruffeforsikringssum ved førtidspension	51,3	35,5
Gruffeforsikringssum ved kritisk sygdom	74,7	61,2
Udgifter til revalidering og sygebehandling	3,6	3,6
Udbetalte ydelser i alt	2.951,3	2.839,9

Gruppelivsresultatet

Gruppelivsresultatet er på -27,7 mio. kr. og er fremkommet således:

Gruppelivsresultatet	2019	2018
<i>Bruttobidrag</i>		
Gruppelivspræmie	130,53	131,9
Gruppelivspræmie (bidragsfri dækket)	6,21	6,3
Gruppelivspræmie (midlertidig bidragsfritagelse)	2,56	2,3
Gruppelivspræmie i alt	139,3	140,5
<i>Udbetalte ydelser</i>		
Sum ved død	41,1	36,0
Sum ved invaliditet	51,3	35,5
Kritisk sygdom	74,7	61,2
Ægtefællesum	0,0	0,0
Udbetalinger i alt	167,0	132,6
Resultat af gruppeliv	-27,7	7,8

Årets resultat

Årets resultat er på 2.260,3 mio. kr. og er fremkommet således:

Årets resultat	2019	2018
Renteresultat	7.972,0	-7.724,1
Risikoresultat	12,4	249,4
Omkostningsresultat	-0,4	0,4
Forrentning af særlige bonushensættelser	-123,8	25,5
Ændring i værdiregulering	-3.718,9	181,1
Ændring i forbrug af individuelt bonuspotentiale	-38,0	38,0
Ændring i kollektivt bonuspotentiale	-1.708,0	6.709,7
Betalinger fra egenkapitalen	-135,0	-132,2
Årets resultat	2.260,3	-652,3

Årets resultat er egenkapitalens andel af årets realiserede resultat.

Det realiserede resultat

Det realiserede resultat er summen af årets renteresultat før PAL og før tildeling af bonus samt risiko- og omkostningsresultat før bonus. Hertil tillægges faldet i værdireguleringen. Det realiserede resultat udgør 11.670,4 mio. kr.

Det realiserede resultat skal fordeles efter pensionskassens anmeldte fordelingsregler til medlemmerne, herunder særlige bonushensættelser, og egenkapitalen. Fordelingen er vist i nedenstående skema:

Anvendelse af det realiserede resultat	2019	2018
Henlæggelse til egenkapital før PAL	2.799,2	-642,3
Henlæggelse til særlige bonushensættelser før PAL	146,2	-30,1
Tilskrivning af bonus efter PAL	6.979,0	4.531,9
Ændring i forbrug af individuelt bonuspotentiale	38,0	-38,0
Henlæggelse til kollektivt bonuspotentiale før PAL	1.708,0	-6.709,7
Anvendelse af det realiserede resultat	11.670,4	-2.888,1

Hensættelser til pensionsforpligtelser

Pensionshensættelserne er opgjort til markedsværdi med udgangspunkt i det anmeldte tekniske grundlag. Til sammenligning er hensættelserne vist for 31.12.2018.

Hensættelser til pensionsforpligtelser	2019	2018
Garanterede ydelser	60.188,8	45.804,4
Individuelt bonuspotentiale	40.903,7	45.437,3
Risikomargen	970,7	815,0
Kollektivt bonuspotentiale	2.909,4	1.201,4
Livsforsikringshensættelser	104.972,6	93.258,2
Heraf retrospektiv reserve	90.443,6	84.194,0

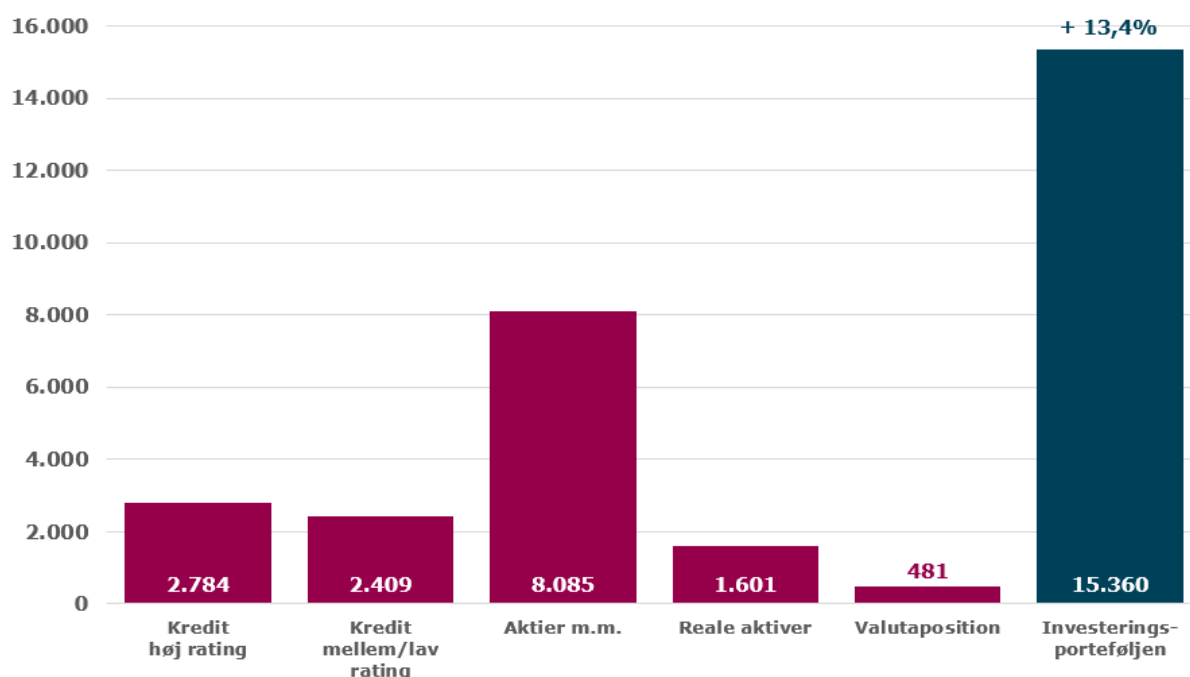
Pensionskassens basiskapital udgøres af særlige bonushensættelser og egenkapital. Ændringen i de hensættelser til pensionsforpligtelser har ikke påvirket basiskapitalen, da hensættelserne selv indeholder store buffere i form af individuelt og kollektivt bonuspotentiale. Hvis basiskapitalen skal påvirkes af hensættelserne, kræver det så store ændringer, at disse buffere udtømmes først.

A.3 Resultat af investeringsvirksomhed

Udviklingen på de finansielle markeder var positiv i 2019. Særligt aktier har bidraget positivt til årets afkast.

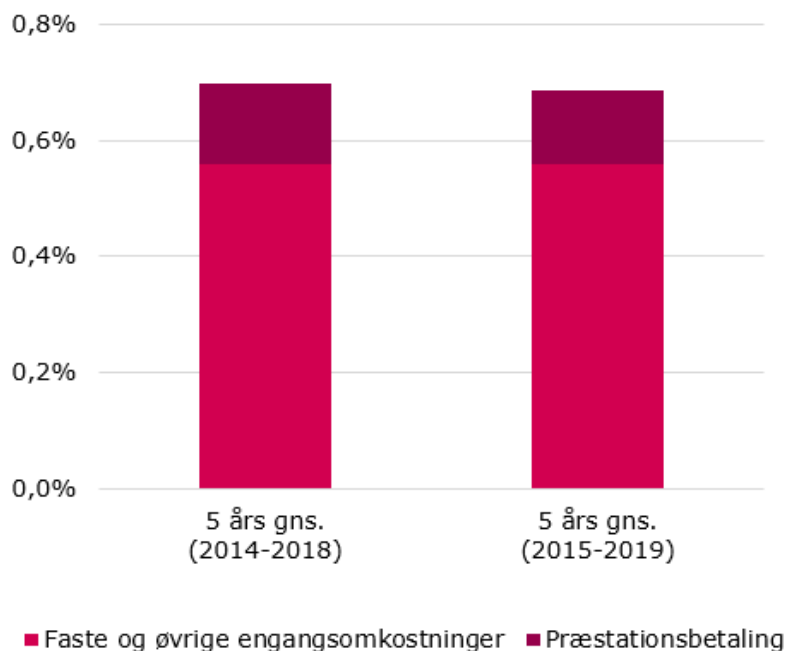
Det samlede investeringsafkast efter omkostninger udgjorde +13,4% eller +15,4 mia. kr. i 2019.

Figur 5 – investeringsafkast efter omkostninger 2019 (i mio. kr.)

Figur 6 nedenfor viser gennemsnitlige investeringsomkostninger over 5 år opdelt i faste omkostninger samt præstationsbetaling.

Figur 6 – investeringsomkostninger

Pensionskassen har i begrænset omfang investeret i securitisering.

Der er investeret i "Credit Linked Note" (CLN). CLN er obligationer, hvor afkastet afhænger af udviklingen i underliggende aktiver. I pensionskassens investeringer drejer det sig virksomhedslån. Pensionskassen modtager en løbende betaling mod at skulle dække en andel af de første tab, der måtte opstå i porteføljerne. Der er både før indgåelsen og i den løbende opfølgning på investeringerne iværksat effektiv risikostyringsmæssige procedure. Investeringerne udgør 2,2% af pensionskassen samlede aktivportefølje.

Herudover har pensionskassen investeret i en portefølje af amerikanske værdipapirer relateret til boligmarkedet via en ekstern manager, der bl.a. indeholder CRT aktiver (Credit Risk Transfer). CRT er en securitisering, som garanterer for op til de første 4% tab på obligationer udstedt af Fannie Mae og Freddie Mac (agencies). Pensionskassen modtager månedligt opdateringer på udviklingen i markedsværdien. Investeringen udgør 0,6% af pensionskassens samlede aktivportefølje.

A.4 Resultat af anden virksomhed

Intet yderligere

A.5 Øvrig information

Intet yderligere

B. Ledelsessystem

B.1 Generel information om ledelsessystemet

Figur 7 – pensionskassens ledelse

Generalforsamling

Pensionskassens øverste myndighed er generalforsamlingen. Generalforsamlingen udgøres af de af medlemmerne valgte delegerede. Generalforsamlingen beslutter vedtægtsændringer, vælger tre medlemmer til bestyrelsen og godkender årsrapporten.

Pensionskassens bestyrelse

Pensionskassens bestyrelse har ansvaret for den overordnede ledelse af pensionskassen som f.eks. fastsættelse af bonus, risikoappetit og heraf afledte risikorammer for investeringer.

Bestyrelsen er sammensat af 11 medlemmer. To udpeges af Danske Regioner, et medlem udpeges af Kommunernes Landsforening, tre vælges af og blandt pensionskassens medlemmer på generalforsamlingen, tre medlemmer udpeges af de respektive fagforbund og to uafhængige, særligt sagkyndige udpeges af de deltagende organisationer.

De to uafhængige bestyrelsesmedlemmer har særlige kvalifikationer inden for regnskab eller revision samt investering og forsikring. Desuden har de ledelseserfaring fra en finansiel virksomhed.

Bestyrelsen tilstræber en kønsmæssig lige repræsentation. Pr. 1. januar 2020 var der ni kvinder og to mænd i bestyrelsen.

Udpeget af Danske Regioner

- Stephanie Lose (formand), regionsrådsformand, formand Danske Regioner
- Susanne Lundvald, regionsrådsmedlem

Udpeget af KL

- Mogens Eduard Jespersen, borgmester

Udpeget af Dansk Sygeplejeråd

- Grete Christensen (næstformand), formand DSR
- Dorthe Boe Danbjørg, næstformand DSR

Udpeget af DL/HK Kommunal

- Nathali Schaap Degn, formand, DL/HK Kommunal

Udpeget af Danske Regioner, KL, Dansk Sygeplejeråd og DL/HK Kommunal

- Lone Kjærgaard, finansdirektør (særlig investeringskyndig)
- Lilian Mogensen (revisionsudvalgsformand)

Generalforsamlingsvalgt

- Jette Søgaard Nissen, hospicechef
- Jacob Paludan Truelsen, sygeplejerske
- Birgitte Wildt-Andersen, lægesekretær

Formanden for bestyrelsen vælges blandt de to medlemmer, der er udpeget af Danske Regioner, og næstformanden vælges blandt de øvrige medlemmer af bestyrelsen.

Det er bestyrelsens opgave at fastlægge pensionskassens overordnede retningslinjer, ligesom det er bestyrelsen, der ansætter pensionskassens daglige ledelse og er ansvarlig for en forsvarlig organisering af pensionskassens virksomhed. Bestyrelsen er ansvarlig for at indkalde til generalforsamling og til at afgive beretning om pensionskassens virksomhed til generalforsamlingen.

Revisionsudvalget

I henhold til lovgivningen skal pensionskassen etablere et revisionsudvalg. Formanden skal være uafhængig og mindst et medlem skal have kvalifikationer indenfor regnskabsvæsen eller revision.

I henhold til lovgivningen skal der være et revisionsudvalg, der har særlig fokus på at overvåge pensionskassens regnskabsaflæggelse. Der er krav om, at formanden for revisionsudvalget skal være uafhængig af pensionskassen og have kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision. Pensionskassens revisionsudvalg har tre medlemmer.

Formanden for revisionsudvalget er Lilian Mogensen, som opfylder kravene om både uafhængighed og kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision. De øvrige medlemmer af revisionsudvalget er Susanne Lundvald og Grete Christensen.

Der afholdes fælles revisionsudvalgsmøder med de øvrige PKA-pensionskasser.

Direktion

Direktionen i pensionskassen er ansvarlig for den daglige drift, og udgøres af administrerende direktør Peter Damgaard Jensen.

Bestyrelsen har udnævnt 51-årige Jon Johnsen som ny administrerende direktør. Han starter i pensionskassen den 1. marts 2020, i forbindelse med at Peter Damgaard Jensen går på pension.

Direktionen, den ansvarshavende aktuar samt nøglepersonerne i henhold til kravene fra Solvens-II reglerne er ansat i, men ikke aflønnet af pensionskassen.

PKA A/S

Pensionskassen inkl. tilknyttede virksomheder har indgået en aftale om totaladministration med PKA A/S.

Ni bestyrelsesmedlemmer i PKA A/S vælges på generalforsamling efter indstilling fra overenskomstparterne bag PKA-pensionskasserne.

I henhold til aktionæroverenskomsten vil indstilling ske som følger:

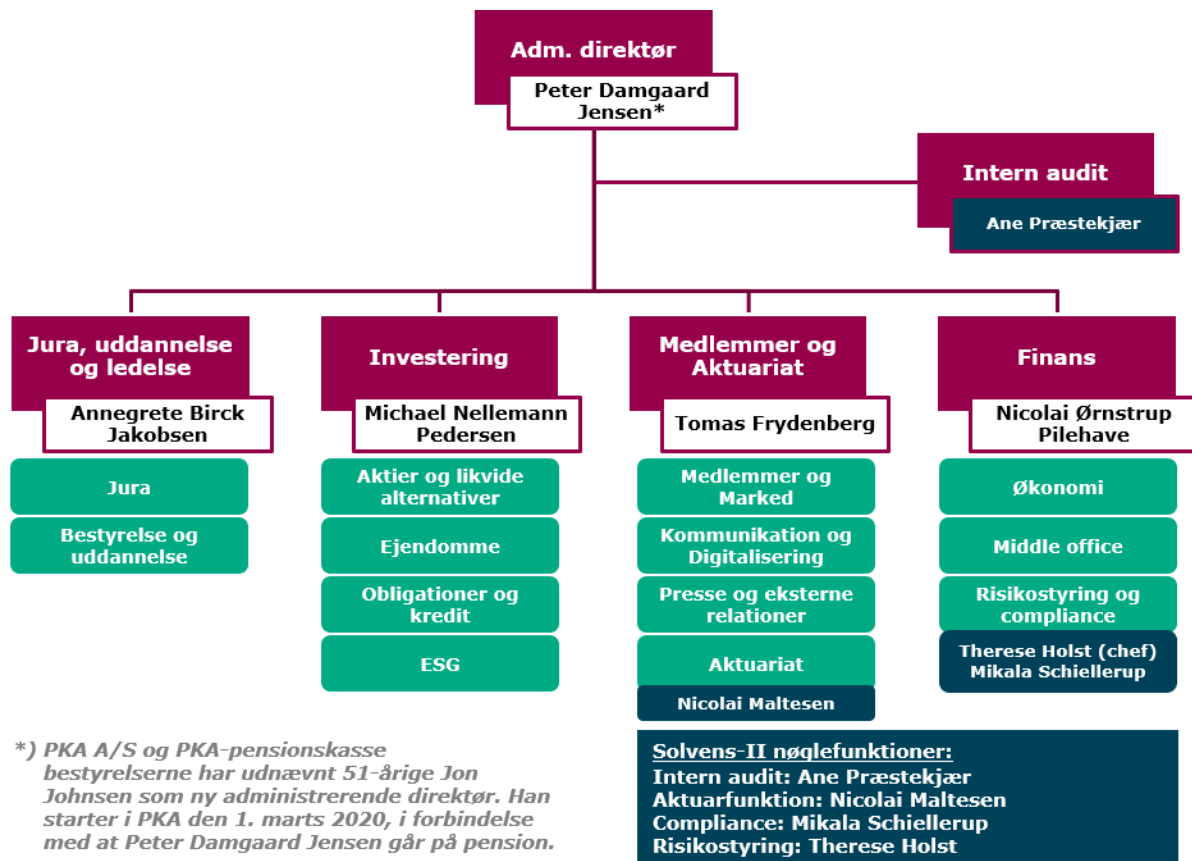
- To efter indstilling fra Danske Regioner
- En efter indstilling fra KL
- To efter indstilling fra Dansk Sygeplejeråd
- En efter indstilling fra Socialpædagogernes Landsforbund og Dansk Socialrådgiverforening
- En efter indstilling fra HK Kommunal (kontorpersonale og lægesekretærer)

- En efter fælles indstilling fra Kost & Ernæringsforbundet, Ergoterapeutforeningen, Danske Fysioterapeuter, Danske Bioanalytikere og Jordemoderforeningen
- En efter indstilling fra Farmakonomforeningen

Hertil kommer to medlemmer valgt af og blandt medarbejderne i PKA A/S samt en observatør til bestyrelsen udpeget af Danmarks Apotekerforening.

Den daglige ledelse i PKA A/S består af direktionen (adm. direktør) og direktørerne fra Investeringer, 'Medlemmer og Aktuariat', Finans samt 'Jura, Uddannelse & Ledelse'.

Figur 8 – Organisationsdiagram PKA A/S

De fire Solvens-II nøglefunktioner er nærmere uddybet nedenfor i afsnittene B.3-B.6.

PKA A/S har videreoutsourcet en del af sine administrative opgaver til bl.a. Forca A/S.

Lønpolitik

Pensionskassens lønpolitik har til formål at sikre, at der ikke i forbindelse med aflønningen af pensionskassens medarbejdere er økonomiske incitament, der kan medvirke til at der bliver taget unødvendigt store risici på pensionskassens vegne. Politikken skal understøtte en sund og effektiv risikostyring.

Alle ansatte i pensionskassen er omfattet af pensionskassens lønpolitik.

Pensionskassen har indgået en aftale om totaladministration med PKA A/S. Alle ansatte i pensionskassen er tillige ansat i PKA A/S. Alle øvrige medarbejdere, der udfører opgaver for pensionskassen, er alene ansat i PKA A/S, og er dermed omfattet af lønpolitikken i PKA A/S som godkendes på generalforsamling i PKA A/S. Generalforsamlingen i PKA A/S består af formand og næstformand for hver af pensionskasserne i PKA-samarbejdet.

Det fremgår af pensionskassens lønpolitik, at bestyrelsen har fast honorar. Honoraret er ikke pensionsgivende, og der aftales ikke fratrædelsesgodtgørelser for bestyrelsen.

Pensionskassens ansatte aflønnes af PKA A/S som en del af administrationsaftalen mellem pensionskassen og PKA A/S.

Ansatte i pensionskassen skal have en aflønning, der er konkurrencedygtig i branchen således, at pensionskassen kan rekruttere og fastholde kompetente medarbejdere.

Ansatte i pensionskassen skal have fast løn. Der kan ikke indgås aftaler om variable løndelev for disse medarbejdere. Er der ansatte i pensionskassen, der udfører kontrol- eller revisionsopgaver, kan disse ansatte dog modtage engangsvederlag for ekstraordinære præstationer. Engangsvederlaget må ikke være afhængig af resultatet i de afdelinger, der føres kontrol med, og må ikke overstige to måneders løn.

Den faste løn til ansatte i pensionskassen skal omfatte en fuldt bidragsdækket pensionsordning, og pensionskassen påtager sig ingen pensionsforpligtelser over for sine ansatte.

Der er ikke aftaler om nyansættelsesgodtgørelse eller fratrædelsesgodtgørelser i kontrakterne for ansatte i PKA A/S. For den administrerende direktør er aftalt et opsigelsesvarsel på 1 år. Opsigelsesvarslet forlænges til 1½ år i tilfælde af fusion eller lignende overtagelse ('Change of control'). For øvrige ansatte følges funktionærlovens regler – med mulighed for individuelt aftalte forlængede opsigelsesvarsler på op til 1 år længere end funktionærlovens regler.

Væsentlige transaktioner med nært tilknyttede partnere

Pensionskassen har ikke i 2019 indgået transaktioner med personer, som udøver en betydelig indflydelse på pensionskassen, herunder medlemmer af ledelsesorganerne.

B.2 Egnethed og hæderlighed

Politik og proces

Reglerne til sikring af nøglepersoners egnethed og hæderlighed er udstukket ved "Direktionens politik for opfyldelse af kravene om egnethed og hæderlighed i PKA".

Pensionskassen har foretaget en total outsourcing til PKA A/S, hvilket gør at reglerne for nøglepersoners egnethed og hæderlighed naturligt også gælder for ansatte nøglepersoner i PKA, som ikke også samtidig er ansat i selve pensionskassen.

Udpegning af bestyrelsesmedlemmer

Bestyrelsesmedlemmer i pensionskassen optages på forskellige måder:

- Nogle bestyrelsesmedlemmer vælges af og blandt medlemmerne
- Nogle bestyrelsesmedlemmer udpeges af de faglige organisationer
- Nogle bestyrelsesmedlemmer udpeges af arbejdsgiverorganisationerne
- De særligt sagkyndige bestyrelsesmedlemmer udpeges af de faglige organisationer og arbejdsgiverorganisationerne i fællesskab.

Kravene til bestyrelsesmedlemmers egnethed er beskrevet i dokumentet 'Påkrævet viden og erfaring i pensionskassens bestyrelse i forhold til forretningsmodellen', som behandles hvert år af bestyrelsen som et led i punktet om god bestyrelsesskik.

Kravene sendes ud til de udpegende organisationer i forbindelse med den ordinære udpegning. Kravene gælder bestyrelsens samlede viden og kvalifikationer og gøres ikke gældende i forbindelse med valg af bestyrelsesmedlemmer blandt medlemmerne, da det ville stride imod principperne for et medlemsdemokrati.

For de særligt sagkyndige bestyrelsesmedlemmer gælder, at pensionskassens formandskab ved ny udpegning drøfter egnede kandidater med direktionen og indstiller en kandidat til de udpegende organisationer, der opfylder de særlige krav, der stilles til den sagkyndige rolle, bestyrelsesmedlemmet skal udfylde.

Nøglepersoner i PKA

I PKA udgøres selskabets nøglepersoner i henhold til § 71, stk. 3 af direktørkredsen, der ud over den administrerende direktør består af:

- Medlemsdirektøren
- Investeringsdirektøren
- Finansdirektøren
- Den juridiske direktør

Hertil kommer nøglepersonerne for de fire funktioner:

- Aktuarfunktionen
- Risikostyringsfunktionen
- Compliancefunktionen
- Intern audit funktionen

I organisationsdiagrammet i figur 8 ovenfor fremgår navnene på nøglepersonerne.

Sikring af egnethed

Uddannelse

En nøgleperson skal som udgangspunkt have en relevant uddannelsesmæssig baggrund på kandidatniveau. Ansættes en nøgleperson som ikke har den relevante uddannelsesmæssige baggrund på kandidatniveau, skærpes kravene til vedkommendes erfaring og dokumentationen herfor.

Erfaring

Ved ansættelse af en nøgleperson, skal det sikres, at personen har mindst fem års erfaring inden for det pågældende – eller et relateret – område fra en finansiel virksomhed eller en virksomhed, der udfører opgaver for en finansiel virksomhed.

Har personen mindst fem års erfaring inden for det pågældende område, men ikke i en finansiel virksomhed, eller hvis personen har mindst fem års erfaring fra en finansiel virksomhed, der er relevant, men dog ikke inden for det pågældende eller lignende område, kan dette krav fraviges, hvis der etableres fagligt betryggende foranstaltninger til støtte for nøglepersonen, der kan opveje det formelle krav til erfaring.

Har personen ikke en relevant uddannelse på kandidatniveau, skal det sikres, at personen har mindst 10 års erfaring inden for det pågældende – eller et relateret – område. Ved ansættelse af en person, der ikke opfylder kravet om relevant uddannelse på kandidatniveau, skal personen have tilstrækkelig erfaring til at kunne træde direkte ind i stillingen som nøgleperson uden understøttende foranstaltninger.

En nøgleperson skal have en sådan grad af personlig integritet, at vedkommende kan og vil udfordre beslutninger, nøglepersonen er uenig i.

Sikring af hæderlighed

En nøgleperson skal ved sin ansættelse aflevere straffeattest og erklære, at vedkommende opfylder kravene om økonomisk soliditet i lov om finansiel virksomhed § 64, stk. 3.

Direktion og nøglepersoner bekræfter årligt, at kravene i lov om finansiel virksomhed § 64, stk. 3 er opfyldt.

B.3 Risikostyring, herunder egen risikovurdering

Bestyrelsens risikopolitik

Pensionskassen har en risikostyringspolitik, der sikrer, at alle væsentlige risici identificeres, måles, overvåges, styres og rapporteres korrekt. Risikostyringen understøtter målet om at kunne levere robuste pensioner.

Pensionskassen indretter sin risiko og afdækning heraf, så egenkapitalen kan opfange forventelige og "normale" udsving i de finansielle markeder. Pensionskassen anvender to finansielle modeller til den overordnede risikostyring.

PBG-modellen har til formål at måle pensionskassens risici i forhold til de omregnede pensioner. Pensionskassens primære risikostyringsmodel udmøntes i to 'PensionsBeskyttelsesGrænser' (hhv. PBG Nedre og PBG Øvre). PBG samler alle pensionskassens væsentlige og kvantificerbare risici i to forskellige scenarier, og resultatet giver rammerne for investering, bonus og kapitalstyring. For alle relevante aktivgrupper og forsikringsrisici fastsættes et stress i overensstemmelse med bestyrelsens valgte sikkerhedsniveauer, og risiciene aggregeres ved brug af korrelationer.

SCR-modellen har til formål at måle pensionskassens solvensbeskyttelse, hvor der måles på egenkapitalens andel af tab, der realiseres, hvis det negative scenarie indtræffer. Til beregning af SCR anvender pensionskassen en standardmodel efter EIOPAs¹ specifikationer. I videst muligt omfang søges afstand til SCR holdt på et niveau, der er tilstrækkelig til, at dag-til-dag styring kan foretages med PBG.

Opgørelsen af PBG og SCR skal foretages og rapporteres mindst månedligt. Bestyrelsen modtager som minimum kvartalsvis rapportering.

Bestyrelsen fastsætter i sine retningslinjer specifikke rammer udover de overordnede risikorammer, som følger af PBG-modellen. Det gælder bl.a. i forhold til renterisiko og valutaafdækning.

Risikovurdering

Bestyrelsens risikovurdering udarbejdes med udgangspunkt i forretningsmodel, risikoprofil og risikotolerancegrænser set over en strategisk planlægningsperiode på mindst tre år.

Risikovurderingen skal som minimum have følgende indhold:

- En kvalitativ og/eller kvantitativ beskrivelse af de væsentligste risici samt hvorledes disse imødegås

¹ EIOPA er EU fælles myndighed for de respektive landes Finanstilsyn.

- Følsomhedsanalyser af kapital- og buffergrundlaget – herunder en kapitalplan og en kapitalnødplan
- Vurdering af efterlevelse af Prudent person princippet
- Validering af det opgjorte solvenskapitalkrav (SCR) ud fra PBG-model
- En vurdering af konsekvensen for de pensionsmæssige hensættelser og kapitalgrundlaget af ændringer i de antagelser, der ligger til grund for beregningen af volatilitetsjusteringen, og de mulige virkninger af et tvungent salg af aktiver. En vurdering af konsekvensen ved nedsættelse af volatilitetsjusteringen til 0
- Risikovurderingen udformes således, at bestyrelsen kan vurdere sammenhængen mellem pensionskassens eget solvensbehov efter PBG-model, solvenskapitalkravet, kapitalgrundlaget, og risikotolerancegrænserne.

Bestyrelsens risikovurderingsproces (ORSA) er mere end bare den årlige rapport. Processen pågår løbende og indeholder i hovedtræk:

- Risikovurdering
- PBG-model – rapportering og opdatering
- Operationel risiko – rapportering og opfølgning
- Investeringsstrategi og prudent person tiltag
- Aktuarens rapport m.m.
- Outsourcing – rapportering og opfølgning
- Politikker og retningslinjer
- Internt kontrolsystem – identifikation af nøglekontroller

Det investeringskyndige medlem af bestyrelsen inddrages tidligt i arbejdet med udarbejdelse af årets risikovurdering.

Resultaterne og valideringerne i risikovurderingen viser, at SCR-standardmodellen i tilfredsstillende grad dækker pensionskassens risici, hvilket er baggrunden for valg af denne til opgørelsen af pensionskassens eget solvensbehov.

Risikokomité

Formålet med Risikokomiteen er at drøfte og initiere nye tiltag af strategisk karakter på risikoområdet ud fra en helhedsbetragtning af pensionskassen som forretning, hvilket inkluderer investering, medlemmer, medier og bestyrelser.

Risikokomiteén har en særlig rolle i forbindelse med behandlingen af de risikomæssige redegørelser for nye investeringsprodukter.

Risikokomiteen overvåger desuden udviklingen indenfor risikoområdet og drøfter pensionskassens risikoprofil.

Beslutninger af overordnet karakter vedrørende risikostyring foretages i Risikokomiteen.

Beslutninger af mindre overordnet karakter, f.eks. tekniske ændringer og justeringer af allerede implementerede beslutninger foretages i risikostyringsafdelingen i dialog med de involverede parter.

I større projekter indenfor risikostyringsområdet vil der kunne blive oprettet en separat styregruppe, der vil kunne bestå af flere af deltagerne i Risikokomiteen samt af øvrige medarbejdere. Denne styregruppe vil typisk være med til at tage beslutninger af mere teknisk karakter.

Deltagere er direktion og øvrig direktørkreds, den ansvarlige for risikostyringsfunktionen, den ansvarlige for aktuarfunktionen samt sekretær (medarbejder fra Risikostyring & Compliance). Endvidere vil cheferne for aktieafdelingen og kredit & obligationsafdelingen samt den complianceansvarlige blive inviteret med på møderne efter behov.

Komiteen mødes fast én gang om måneden og oftere, hvis risikosituationen kræver det.

Risikostyringsfunktionen

Det er risikostyringsfunktionens overordnede ansvar at have det samlede overblik over pensionskassens risici og solvens og bistå direktionen med at sikre risikostyringssystemets effektivitet.

Funktionen skal sikre, at risikostyringssystemet som minimum omfatter:

- Forsikringstegning og hensættelser
- Investeringer
- Aktiv-passiv styring
- Styring af likviditets- og koncentrationsrisici
- Styring af operationel risiko
- Genforsikring og andre risikoreduktionsteknikker

Den ansvarlige for risikostyringsfunktionen skal som minimum

- Sikre, at alle væsentlige risici identificeres, måles, overvåges, styres og rapporteres korrekt
- Sikre, at risikoeksponeringer i datterselskaber indgår i vurderingen de samlede risikoeksponeringer
- Sikre, at risikoeksponeringer i outsourcete funktioner indgår i vurderingen af de samlede risikoeksponeringer
- Tage stilling til, om direktionens og bestyrelsens beslutningsgrundlag er tilstrækkeligt
- Deltage aktivt i udviklingen af risikostyringsstrategi
- På forhånd høres om væsentlige beslutninger, så risikostyringsfunktionen har mulighed for at udtale sig om risikoen forinden
- Mindst én gang årligt udarbejde en rapport til direktionen om risikostyring

- I relevant omfang give udtryk for betænkeligheder og advare direktion og bestyrelse når det er passende i de tilfælde, hvor specifikke risikoudviklinger påvirker eller kan påvirke PKA pensionskasserne
- Rapportere til direktionen om identificerede potentielt væsentlige risici og om andre specifikke risikoområder, både på eget initiativ og efter anmodning fra direktionen
- Underrette direktionen, såfremt en investering medfører en betydelig risiko eller ændring i risikoprofilen

Direktionen skal sikre, at nøglepersonen i nødvendigt omfang kan rette henvendelse og rapportere direkte til bestyrelsen.

Den ansvarlige for risikostyringsfunktionen skal deltage eller som minimum høres i forbindelse med udvikling og godkendelse af nye produkter. Den ansvarlige for risikostyringsfunktionen skal løbende være informeret om forløbet af godkendelsesprocessen.

Den ansvarlige for risikostyringsfunktionen skal endvidere høres i forbindelse med stillingtagen til, om ændring af eksisterende produkter har et omfang, der medfører, at ændringen skal være omfattet af kravene til udvikling og godkendelse af nye produkter. Den ansvarlige for risikostyringsfunktionen skal altid kunne kræve, at en ændring af et eksisterende produkt skal behandles som et nyt produkt.

Den af direktionen udpegede nøgleperson: Risikostyringschef Therese Holst.

B.4 Interne kontrolsystem

Compliancefunktionen

Det er funktionens overordnede ansvar at sikre metoder og procedurer, der er egnede til at opdage og mindske risikoen for pensionskassens manglende overholdelse af den gældende lovgivning, markedsstandarder eller interne regelsæt (compliancefunktion).

Compliancefunktionen skal rådgive direktionen og bestyrelsen om overholdelsen af den finansielle lovgivning samt vurdere konsekvenser af lovændringer.

Compliancefunktionen skal sikre, at det interne kontrolsystem som minimum omfatter:

- Administrative procedurer
- Regnskabsprocedurer
- En intern kontrolstruktur
- Passende rapporteringsrutiner på alle niveauer i virksomheden

Direktionen har udpeget en complianceansvarlig, der årligt udarbejder en plan for compliancekontrol, der omfatter en systematisk plan for hvilke områder, som skal vurderes over en årrække. Denne skal sikre og dokumentere, at der sker en kontrol og vurdering af al relevant lovgivning f.eks. i form af gennemgang, stikprøver m.v. for at undersøge, hvorvidt de foranstaltninger, som pensionskassen har truffet til at undgå manglende overholdelse, er tilstrækkelige.

Den complianceansvarlige skal mindst en gang årligt rapportere til bestyrelsen om status på compliance og complianceplanen. Kvartalsvis rapporterer den complianceansvarlige til direktionen og risikokomiteén herom.

Direktionen skal sikre, at den complianceansvarlige i nødvendigt omfang kan rette henvendelse og rapportere direkte til bestyrelsen.

Direktionen har udpeget følgende som complianceansvarlig: Compliance Officer Mikala Schiellerup.

Intern kontrol

Pensionskassen sikrer, at der er et velfungerende internt kontrolmiljø, hvorunder data vurderes i forhold til om de er nøjagtige, komplette og hensigtsmæssige.

Det sikres, at der er betryggende funktionsadskillelse i PKA.

PKA har funktionsadskilte kontroller på alle væsentlige processer og risici. Kontrollerne er forankret decentralt i de enkelte afdelinger i tilknytning til forretningsgange og rutinebeskrivelser. Således fører Aktuariet kontrol med beregningen af hensættelser foretaget i Forca og Finans fører kontrol med værdiansættelser udarbejdet af investeringsafdelingen.

Den nærmere udmøntning af det interne kontrolsystem varetages i revisionsudvalget.

B.5 Intern audit funktion

Det er funktionens overordnede ansvar at vurdere om pensionskassens interne kontrolsystem er tilstrækkeligt og effektivt, og andre elementer af ledelsen og styringen er hensigtsmæssig og betryggende.

Intern audit udføres af en medarbejder, der er uafhængige af de operationelle funktioner i pensionskassen.

For at sikre, at audit udføres af personer, der er uafhængige af de operationelle funktioner, anvendes co-sourcing med et anerkendt revisionselskab til vurderingen af pensionskassens interne kontrolsystem. Audit udføres i praksis af ansatte fra revisionselskabet, mens den ansvarlige for intern audit er ansat af pensionskasserne.

Auditfunktionen skal forelægge en auditplan for direktionen. Auditplanen skal ud fra en metodisk analyse af pensionskassernes risici indeholde en vurdering for de områder, intern audit skal vurdere i det kommende år og fremover.

Auditfunktionen skal efter behov, men mindst en gang årligt udarbejde en skriftlig rapport til direktionen om funktionens resultater og henstillinger. Rapporten skal indeholde forslag til justeringer i det interne kontrolsystem samt frist for afhjælpning af eventuelle mangler og angivelse af en ansvarlig herfor. Derudover skal rapporten følge op på anbefalinger fra tidligere rapportering.

Direktionen skal sikre, at nøglepersonen i nødvendigt omfang kan rette henvendelse og rapportere direkte til bestyrelsen, og auditfunktionen må ikke være under påvirkning fra direktion eller bestyrelse i forbindelse med sin audit, vurdering og rapportering.

Den af direktionen udpegede nøgleperson: Ane Præstekjær.

B.6 Aktuarfunktion

Aktuarfunktionen har det overordnede ansvar for pensionskassen pensionsmæssige hensættelser.

Aktuarfunktionen skal som minimum

- Koordinere beregningen af de pensionsmæssige hensættelser
- Sikre, at de metoder, underliggende modeller og antagelser, der anvendes og lægges til grund ved opgørelsen af de pensionsmæssige hensættelser, er betryggende
- Vurdere tilstrækkeligheden og kvaliteten af de data, der benyttes til opgørelsen af de pensionsmæssige hensættelser
- Sammenligne bedste skøn med de hidtidige erfaringer
- Informere bestyrelsen og direktionen om, hvorvidt opgørelsen af de pensionsmæssige hensættelser er troværdig og fyldestgørende
- Føre tilsyn med beregningen af de pensionsmæssige hensættelser i de særlige tilfælde, hvor data ikke er tilstrækkelige, og det derfor er nødvendigt at anvende approksimationer

Aktuarfunktionen skal til bestyrelse og direktion afgive udtalelse om den overordnede tegningspolitik og om, hvorvidt genforsikringsarrangementerne er betryggende.

Aktuarfunktionen skal bidrage til den effektive gennemførelse af risikostyrings-systemet, navnlig med hensyn til de modeller, der ligger til grund for beregningen af solvenskapitalkravet og minimumskapitalkravet.

Aktuarfunktionen skal identificere eventuelle uoverensstemmelser mellem beregningen af de pensionsmæssige hensættelser i forhold til kravene i den finansielle lovgivning – herunder foreslå ændring, hvor det er relevant.

Aktuarfunktionen skal forklare enhver væsentlig konsekvens af ændringer i data, metoder eller antagelser imellem tidspunkter for værdiansættelse af de pensionsmæssige hensættelser. Tillige skal funktionen komme med indstillinger om interne procedurer til forbedring af datakvaliteten, hvor det er relevant.

Aktuarfunktionen skal mindst én gang årligt rapportere til direktion og bestyrelse, hvori der redegøres for eventuelle væsentlige forskelle mellem faktiske erfaringer og bedste skøn, undersøge årsagerne hertil og foreslå ændringer i antagelserne og modifikationer i værdiansættelsesmodellen med henblik på en forbedring af bedste skøn.

Direktionen skal sikre, at nøglepersonen i nødvendigt omfang kan rette henvendelse og rapportere direkte til bestyrelsen.

Den af direktionen udpegede nøgleperson: Aktuariatschef Nicolai Maltesen.

Afgrænsning – Aktuarfunktionen og ansvarshavende aktuar

Ifølge Ledelsesbekendtgørelsens §20 skal gruppe-1 forsikringsselskaber have en aktuarfunktion. Ledelsesbekendtgørelsen samt Solvens II forordningen angiver opgaver og ansvarsområder for aktuarfunktionen. Der er visse sammenfald i ansvarsområderne mellem den ansvarshavende aktuar og aktuarfunktionen. Ansvaret for opgørelse af hensættelser til regnskab og solvens påhviler således begge funktioner.

I pensionskassen er arbejdsdelingen for opgørelsen af hensættelser:

- Ansvarshavende aktuar påser at opgørelsen af hensættelser sker i henhold til det anmeldte tekniske grundlag.
- Aktuarfunktionen koordinerer, at de nødvendige aktiviteter gennemføres, så der kan opgøres hensættelser til brug for regnskab og solvens.

B.7 Outsourcing

Væsentlige områder, der er outsourcet

Pensionskassen har indgået en administrationsaftale med PKA A/S om fuldstændig administration. Vilklårene for administrationen fremgår af administrationsaftalen.

I det omfang at væsentlige opgaver, der i henhold til administrationsaftalen varetages af PKA A/S, med fordel kan outsources til en tredjepart, kan en sådan outsourcing foretages med bestyrelsernes godkendelse og i overensstemmelse med bestyrelsens retningslinjer.

PKA A/S har helt eller delvist outsourcet følgende væsentlige områder:

- Medlemsbetjening (Forca A/S)
- Aktuarservice (Forca A/S)
- Fondsadministration (Forca A/S og Nykredit)
- Økonomi- og regnskabsfunktion (Forca A/S)
- IT-drift og -administration (Forca A/S)
- Ejendomsadministration (DEAS A/S, fra 2020 også Newsec)
- Fondsforvaltning (et antal eksterne porteføljeforvaltere)

Fondsforvaltning omfatter aktiviteter, som hører under direktionens beslutningskompetencer. Bestyrelsen kan dog fastsætte specifikke opfølgingsprocedurer for denne outsourcete aktivitet.

Krav til aftaler om outsourcing og videreoutsourcing

De væsentligste krav til aftaler om outsourcing eller videreoutsourcing af et aktivitetsområde fra PKA A/S er:

- En klar afgrænsning af de outsourcete aktiviteter med beskrivelse af de krav, som leverandøren skal opfylde og hvorfra ydelsen bliver leveret
- Krav om at de outsourcete aktiviteter skal udføres rettidigt og i overensstemmelse med de aftalte krav – understøttet af performancemål hvis det er relevant
- Rapporteringskrav vedrørende aktivitetens udførelse til PKA A/S omfattende indhold, kvalitet og frekvens af rapportering
- Krav om beskyttelse af fortrolige oplysninger – også efter outsourcingsforholdets ophør
- En forpligtelse til at give alle relevante interessenter de nødvendige oplysninger angående de outsourcete aktiviteter
- Krav om, at PKA A/S skal godkende videreoutsourcing af de outsourcete aktiviteter samt, at PKA A/S orienteres ved ophør af videreoutsourcete aktiviteter

Krav til leverandøren af outsourcete aktiviteter

Enhver outsourcing af væsentlige aktivitetsområder skal være baseret på en grundig evaluering af leverandørens evne til at levere de pågældende ydelser.

Det skal sikres, at de personer som hos leverandøren eller eventuelt underleverandøren varetager væsentlige outsourcete aktiviteter er vurderet i forhold til egnethed og hæderlighed i overensstemmelse med de gældende regler og interne procedurer på området.

Rapportering

Bestyrelsen modtager regelmæssige rapportering om outsourcing af væsentlige aktiviteter. Orientering om aktiviteter i Forca A/S skal forelægges på hvert bestyrelsesmøde. For de øvrige rapporteringer er rapporteringsfrekvensen årlig.

På baggrund af oversigten over leverandørrapportering til PKA A/S træffer bestyrelsen beslutning om de forhold der ønskes rapportering om samt med hvilken frekvens.

Bestyrelsen skal underrettes om enhver udvikling, som i væsentlig grad kan forringe leverandørens nuværende eller fremtidige evne til eller mulighed for at udføre de outsourcete aktiviteter betryggende og i overensstemmelse med aftalegrundlaget.

Procedurer

Med henblik på at sikre, at opgavevaretagelsen foregår betryggende, skal PKA A/S have tilstrækkelige kontrolprocedurer og rapporteringsrutiner vedrørende de outsourcete aktiviteter.

Opfølgning på outsourcing

Ved hver outsourcete væsentlig aktivitet skal PKA A/S overveje, om kontrollen hermed skal understøttes af en erklæring fra leverandørens revisorer for så vidt, angår leverandørens driftskontroller og effektiviteten heraf.

Stikprøvekontroller af leverancer fra leverandøren skal indgå, som et af de redskaber PKA A/S anvender i den løbende kontrol med sine leverandører.

Såfremt der er aftalt performancemål med leverandøren, skal efterlevelsen af disse indgå i den løbende kontrol.

For leverancer baseret på mere komplekse processer, som eksempelvis regnskabsprocessen, skal PKA A/S sikre at delprocesserne indgår i kontrollen. Et væsentligt element i denne kontrol er PKA A/S's involvering i delprocesserne.

PKA A/S overvåger og kontrollerer løbende ydelserne fra leverandøren. Direktionen er overordnet ansvarlig for rapportering og kontrol med outsourcete aktiviteter, som er fastsat i nærværende politik og retningslinjer.

For outsourcete væsentlige aktiviteter udpeges personer i PKA A/S, som har det overordnede ansvar for den outsourcete aktivitet, og som er egnet og hæderlige og har tilstrækkelig viden om og erfaring med outsourcete aktivitet til at kunne forholde sig kritisk til leverandørens præstation og resultater.

Ansvar for kontrol og overvågning af outsourcete ydelser er placeret hos følgende direktører i PKA A/S:

- Medlemsdirektøren – medlemsbetjening
- Finansdirektøren – økonomi, fondsadministration og regnskab, IT-drift og -administration
- Investeringsdirektøren – fondsforvaltning og -administration samt ejendomsadministration
- Den ansvarshavende aktuar - aktuarservice

Kontrolprocedurerne skal udmøntes gennem pensionskassens forretningsgange og rutinebeskrivelser, og der skal sikres dokumentation for de udførte kontroller.

Øvrige procedurer

Leverandøren af outsourcete væsentlige aktiviteter skal gøres bekendt med alle politikker og retningslinjer relevant for leverandørens ydelse.

Finanstilsynet skal underrettes om kontrakten senest 8 dage efter indgåelse, hvilket også omfatter genforhandling af kontrakten.

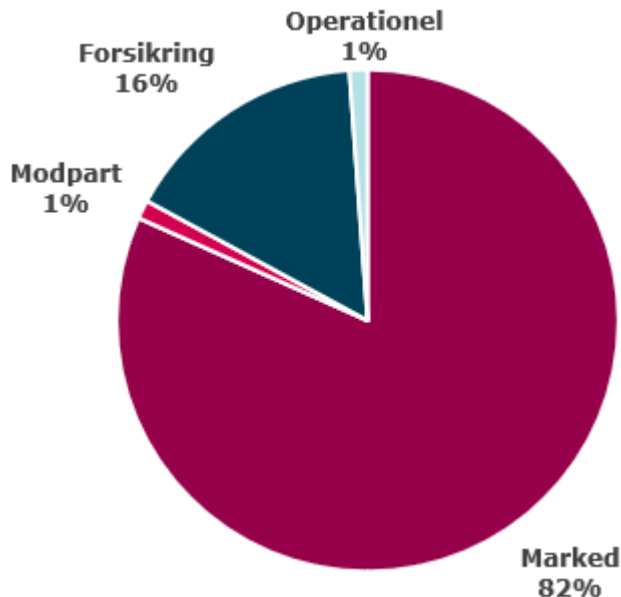
B.8 Øvrige information

Ledelsessystemet vurderes at være fyldestgørende i forhold til arten, omfanget og kompleksiteten af de risici, der er forbundet med pensionskassens virksomhed.

C. Risikoprofil

Pensionskassens overordnede risikoprofil i forhold til opgørelsen af solvenskapitalkravet (SCR) følger af figuren nedenfor.

Figur 9 – risikoprofil pr. 31. december 2019

Den samlede SCR-risiko i pensionskassen før anvendelse af tabsabsorberende buffer udgør ca. 36 mia. kr. mod 29 mia. kr. i 2018. Nedenfor i punkt E.2 er der nærmere redegjort for standardkapitalkravet (SCR) og minimumskapitalkravet (MCR) i forhold til den tilgængelige basiskapital. Markedsrisikoen er øget og udgør 82% af den samlede risiko mod 81% i 2018.

Pensionskassen regner som minimum månedligt følsomheder på SCR kapitalkrav og basiskapital. Pensionskassen er solid, og der skal ekstreme scenarier til, førend der opstår solvensmæssige problemer. I bilag II nedenfor er specifikt vist de seneste opgjorte følsomhedsberegninger, som pensionskassen kvartalsvist skal indberette til Finanstilsynet, jf. *'Lov om Finansiell Virksomhed (FIL) 126g'* samt *'Bekendtgørelse om følsomhedsanalyser for gruppe 1-forsikringselskaber'*.

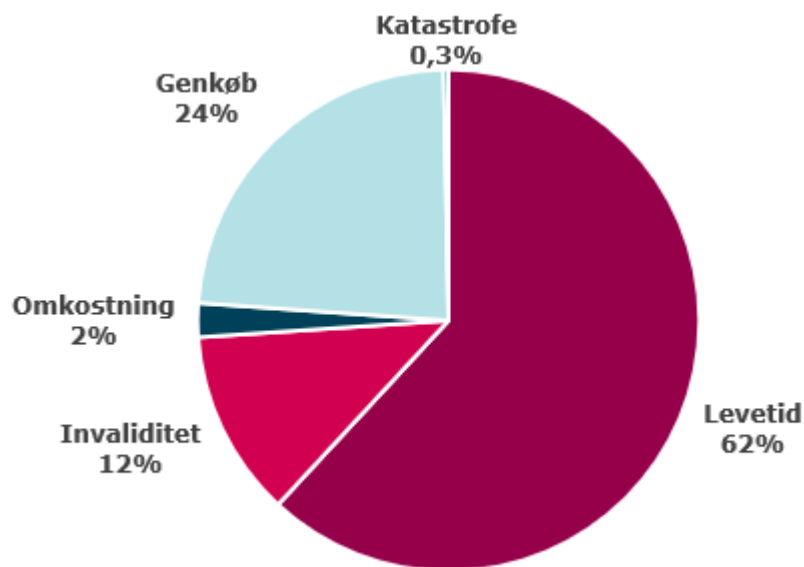
Til den årlige risikovurdering foretages yderligere beregninger af, hvorledes SCR kapitalkrav og basiskapital er påvirket af ændringer i UFR-rente, volatilitetsjustering (VA) samt diversifikationseffekter. Beregningerne understøtter, at pensionskassen er meget solid.

C.1 Forsikringsrisiko

Udgangspunktet for vurderingen af de forsikringsmæssige risici er pensionskassens anvendte finansielle risikomodeller. Dels standardmodellen til opgørelse af kapitalkravet SCR, dels egen PBG-model hvor der fastsættes stress på forsikringsrisici i overensstemmelse med bestyrelsens valgte sikkerhedsniveauer.

De væsentligste forsikringsrisici er levetidsforbedringer, ændringer i antallet af førtidspensioneringer samt risikoen for at medlemmerne genkøber.

Figur 10 – Forsikringsrisikoprofil pr. 31. december 2019

SCR-risikoprofilen er vist brutto før tabsabsorbering. Så længe pensionskassen har tabsabsorberende buffer nok i form af bonuspotentialer, så vil nettorisikoen i forhold til SCR udgøre 0.

Pensionskassen udbetaler livsvarige pensioner, og er derfor eksponeret risikomæssigt mod, at medlemmerne lever længere end forventet.

Pensionskassen er en solidarisk ordning med invaliditetsdækning uden krav om helbredsoplysninger ved optagelse. Pensionskassen er risikomæssigt eksponeret mod udviklingen i førtidspensioneringen af medlemmerne.

Genkøbssandsynlighed er et væsentligt parameter i fastsættelsen af medlemmernes bonuspotentialer. Bonuspotentialer kan benyttes til at absorbere tab, der kontributionsmæssigt vedrører medlemmerne. Hvis genkøbssandsynligheden er større end forudsat vil bonuspotentialerne falde. Når genkøbsrisikoen i pensionskassen er høj, så skyldes det, at bonuspotentialerne er høje.

Pensionskassen følger udviklingen i levetid, jf. Finanstilsynets indførte levetidsregime, invaliditetsintensitet og genkøbsintensitet. Ved ændringer justerer pensionskassen sine forudsætninger og styrker hensættelserne med henblik på at sikre pensionerne.

Pensionskassen analyserer årligt muligheden for og behovet for at genforsikre dele af de forsikringsmæssige risici. Aktuelt er der ikke anvendt genforsikring i pensionskassen.

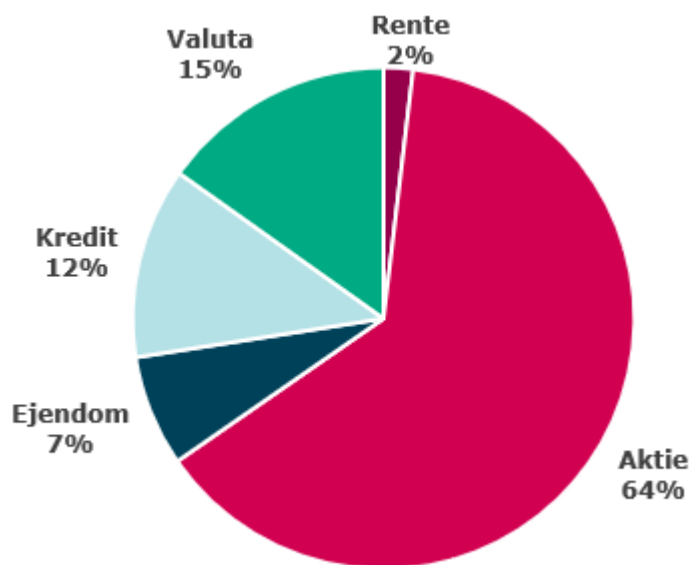
Risikoprofilen er i alt væsentlighed uændret i forhold til 2018.

C.2 Markeds- og modpartsrisiko, herunder kreditrisiko

Udgangspunktet for vurderingen af de finansielle risici (markedsrisiko) er pensionskassens anvendte finansielle risikomodeller. Dels standardmodellen til opgørelse af kapitalkravet SCR, dels egen PBG-model hvor der fastsættes stress på markedsrisiko og modpartsrisiko i overensstemmelse med bestyrelsens valgte sikkerhedsniveauer.

Markedsrisiko er risikoen for, at markedsværdien af aktiver og passiver ændres som følge af ændringer i markedsforsholdene.

Figur 11 – Markedsrisikoprofil pr. 31. december 2019

SCR-risikoprofilen er vist ved det værste rentescenarie, som er rentestigning. Dette skyldes, at fokus i SCR-opgørelsen er basiskapitalens andel af tab.

Risikobilledet er i alt væsentlighed uændret i forhold til 2018.

Pensionskassen forvalter investeringerne i overensstemmelse med prudent person princippet. Bestyrelsen fastsætter overordnede risikorammer for de forskellige aktivklasser, ligesom der er fastsat yderligere grænser på størrelsen fra enkelteksponeringer, renterisiko og valutarisiko.

For alle investeringer har pensionskassen opstillet en model til at vurdere den samlede kompleksitet i porteføljen. Der måles på investeringsmæssig og operationel kompleksitet. Pensionskassen har fastsat rammer for dels antallet af investeringstyper, dels den maksimale kompleksitet i porteføljen.

Pensionskassen udarbejder risikomæssige redegørelser for alle nye typer af investeringer med fokus på fastsættelse af risikostød og placering i SCR-model og PBG-model. Redegørelsen indgår som en del af investeringsbeslutninger.

Aktier

Pensionskassen anvender oftest passive aktiemandater (indeksbaserede) og søger løbende at optimere diversifikationen (risikospredning) i porteføljen. Der er bl.a. investeret i aktier med fokus på lav-risiko-selskaber.

Unoterede aktier har yderligere en risiko i forhold til prisfastsættelsen, da disse aktier ikke handles på et noteret og likvidt marked med opdaterede daglige kurser. Pensionskassen har uafhængige og veletablerede procedurer til værdiansættelse af unoterede investeringer i pensionskassen.

Pensionskassen har fokus på at nedbringe den direkte risiko mod aktier, samtidig med at forventningerne til det fremtidige afkast bevares på et uændret niveau.

Renterisiko

Pensionskassen afdækker renterisikoen med finansielle instrumenter og obligationer.

Pensionskassens strategi i forhold til reducere af renterisiko er at afdække værdien af de garanterede pensioner (GY) opgjort på den af EIOPA offentliggjorte rentekurve til måling af forsikringsforpligtelser.

Konsekvensen ved renteafdækningen er, at en væsentlig del af renterisikoen mellem passiver og aktiver reduceres. Ud fra investeringsmæssige overvejelser er det dog ikke altid optimalt at etablere en fuldstændig renteafdækning, ligesom der ofte vil være mulighed for at foretage taktiske renteinvesteringer. Bestyrelsen sætter derfor en ramme for, hvor meget renterisiko pensionskassen kan påtage sig.

Valutakursrisiko

Pensionskassen investerer en væsentlig del af sin formue i udenlandske aktiver. Værdien af disse er afhængig af valutakurserne, som kan have store udsving.

Bestyrelsen har fastsat retningslinjer, for hvor stor en andel af formuen der skal være i danske kroner eller euro.

Bestyrelsen fastlægger derudover årligt rammer for pensionskassens afdækning af øvrige valutaer. Det sker typisk med valutaterminsforretninger

Pensionskassen afdækker i udgangspunktet ikke risiko for, at euroen falder i forhold til den danske krone. Eksponeringen mod Euro er betydelig, men sker ud fra økonomiske og risikomæssige grunde.

Risiko på reale aktiver

Reale aktiver omfatter ejendomme, landbrug, skov, infrastruktur og indeksobligationer, hvor afkastet i større eller mindre grad følger udviklingen i inflationen. Aktiverne bidrager til at opnå et afkast, som på længere sigt afspejler inflationsniveauet og dermed medvirker til, at købekraften af pensionerne bliver delvist beskyttet over en årrække.

En del af disse investeringer har samme risiko som unoterede aktier i forhold til prisfastsættelsen, og pensionskassen har derfor også for disse investeringer fastsat uafhængige og veletablerede procedurer til værdiansættelsen.

Disse aktiver giver et relativt stabilt afkast, men der kan dog opstå udsving i forbindelse med større ændringer i den økonomiske vækst. Dette gælder specielt erhvervsjendomme, udenlandske ejendomme, landbrug og infrastruktur. Indeksobligationer vil desuden i en vis grad også være eksponerede mod renterisiko.

Kreditrisiko

Kreditrisiko omfatter tab som følge af f.eks. konkurs hos udstederne af eksempelvis obligationer, virksomhedskredit eller andre typer af udlån til f.eks. ejendomsprojekter. Desuden vil markedsværdien på obligationer være følsom over for ændringer i kreditværdigheden på udstederen.

Pensionskassen har på det seneste øget eksponeringen på kredit, særligt i forhold til andre typer af udlån end traditionelle obligationer. For investeringer i unoteret kredit gælder særlige procedurer i forhold til prisfastsættelsen.

Modpartsrisiko

Modpartsrisiko er risikoen for, at en modpart i en kontrakt ikke kan overholde sine forpligtigelser – typisk inden for derivataftaler, bankindeståender eller genforsikring.

Pensionskassen anvender dagligt sikkerhedsstillelse i forhold til derivatmellemværender med modparter. De mulige økonomiske konsekvenser er derfor begrænsede.

Indførelsen af EMIR-forordning betyder krav om central clearing for visse standardderivater. Der er skærpede krav til sikkerhedsstillelse, og modpartsrisikoen for disse derivattransaktioner vil blive minimeret yderligere.

For usikrede likvidindeståender er der fastsat maksimale eksponeringsgrænser på modparterne ud fra deres soliditet.

Pensionskassen har fastsat et minimumskrav for kredit rating af modparter på genforsikringskontrakterne.

Koncentrationsrisiko

Koncentrationsrisiko er risikoeksponeringer med potentialet til at give så store tab, at den nuværende forretningsmodel ikke kan videreføres, eller at risikoprofilen ændres i sådan en grad, at den valgte strategi ikke længere kan følges.

Pensionskassen er ikke eksponeret mod koncentrationsrisici, der kan true forretningsmodellen eller den valgte investeringsstrategi. I politik og retningslinjer for investeringsområdet indgår der rammer for maksimale enkelteksponeringer inden for alle væsentlige aktivkategorier.

C.3 Kreditrisiko

Behandlet som en del af markedsrisiko under punkt C.2.

C.4 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for tab, som følge af at den aktuelle likviditetsbeholdning ikke er tilstrækkelig til at honorere de aktuelle betalingsforpligtelser.

Pensionskassens har en stabil pengestrømsprofil, der medfører, at man under normale omstændigheder kan styre likviditeten effektivt.

Pensionskassens investeringsprofil medfører dog under særlige omstændigheder en potentiel likviditetsrisiko. Der investeres mere og mere i illikvide aktiver og finansielle instrumenter. I forhold til sidstnævnte skal pensionskassen ofte stille kollateral af en vis kvalitet – dvs. likvider og statsobligationer – ved rentestigninger.

Likviditetsrisikoen er håndteret med et likviditetsberedskab. Pensionskassen skal altid have tilstrækkeligt med aktiver af høj kvalitet til at kunne imødekomme potentielle kollateralkrav som følge af en rentestigning af en vis størrelse.

Pensionskassen anvender volatilitetsjustering (VA) til rentekurven til opgørelse af hensættelserne. Et krav for anvendelsen er udarbejdelse af en likviditetsplan, der i betryggende grad viser en minimal likviditetsrisiko – også på lidt længere sigt.

C.5 Operationel risiko

Operationel risiko er risikoen for tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige fejl og systemfejl eller som følge af eksterne begivenheder. Operationelle risici omfatter også juridiske risici, hvilket vil sige de risici, som virksomheden er eksponeret for i forhold til indgåede aftaler.

Det overordnede mål er en minimering af de operationelle risici med fokus på potentielle afdækningsmuligheder. Pensionskassen er i et vist omfang nødt til at acceptere operationelle risici. Dels vil de aldrig helt kunne undgås, dels vil omkostninger til en maksimal sikring imod fejl være uforholdsmæssigt høje.

Pensionskassen fører et risikoregister over de væsentligste operationelle risici bedømt ud fra sandsynlighed og konsekvens. Ligeledes registrerer pensionskassen operationelle hændelser.

Den daglige styring af operationelle risici sker i de enkelte afdelinger. 'Risikostyring og Compliance' har ansvaret for overvågning af de samlede operationelle risici herunder risikoregister og hændelsesopsamling.

En væsentlig del af pensionskassens operationelle risici ligger som følge af outsourcing i Forca A/S. Pensionskassen sikrer, at disse risici som minimum behandles efter samme principper. Forca har eget risikoregister og hændelsesrapportering.

Pensionskassen kvantificerer operationel risiko i risikomodellerne i det omfang, risikoen ikke i tilfredsstillende grad er dækket af retningslinjer, forretningsgange og kontroller. Kvantificeringen sker med udgangspunkt i de valgte sikkerhedsniveauer, og resultatet indgår i de beregnede kapitalkrav.

C.6 Øvrige væsentlige risici

Outsourcing

Pensionskassen anvender i høj grad outsourcing til at opnå stordriftsfordele og effektiviseringer. Det giver anledning til særlige risici, som stiller krav til aftalegrundlag, rapportering, kontrol og opfølgning.

Pensionskassen afdækker outsourcingrisiko med effektive samarbejdsaftaler, hvor niveauet for service, leverancer og rapportering er tydeligt fastlagt. Kontrol og opfølgning sikrer, at opgaverne bliver løst i overensstemmelse med de indgåede aftaler. Dette er fastlagt i forretningsgange og rutinebeskrivelser.

Politik og retningslinjer for outsourcing af væsentlige aktivitetsområder er suppleret med et overblik over den samlede rapportering fra væsentlige outsourcingpartnere til støtte for bestyrelsens beslutning om den ønskede bestyrelsesrapportering på området.

Pensionskassen afsætter i risikomodellerne kapital til operationelle risici, herunder risiko i forbindelse med outsourcing.

I forhold til Forca og Deas modtager pensionskassen en 3402-erkæring fra de respektive selskabers revision. Erklæringen er grundlæggende bygget op omkring to temaer.

- En beskrivelse af system-, data- og driftssikkerhed for applikationer og underliggende infrastruktur
- En beskrivelse af de manuelle og automatiske forretningskontroller vedrørende administrationsydelser

Specifikt for Forca konkluderede Deloitte i 2019, at

- Forcas beskrivelse af medlemsadministrative ydelser for PKA er dækkende
- Kontroller, som knytter sig til de kontrolmål, der er anført i beskrivelsen, har været hensigtsmæssigt designet
- De testede kontroller har fungeret effektivt og Forcas generelle it-kontroller har fungeret betryggende

Klimarisiko

Pensionskassen har gennem en årrække haft fokus på ansvarlige investeringer, herunder klima. Klimainvesteringer udgør aktuelt 9,3% af investeringsporteføljen med en målsætning for pensionskassen ultimo 2020 på 10%.

Klimarisici, både fysiske risici og transitionsrisici, er reelle og materialiserer sig i disse år som finansielle risici på tværs af aktivklasser. Bl.a. risikoen for at ens aktiver taber værdi pga. omstilling af energimixet, regulatoriske beslutninger eller den risiko et anderledes og mere voldsomt vejr udgør for nogle aktiver.

Pensionskassen arbejder aktivt på at styre disse risici, og bruger til dette formål de fire kerneområder i anbefalingerne fra Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). TCFD er en arbejdsgruppe, som i 2015 blev nedsat af G20's FSB² til udarbejdelse af en række anbefalinger vedr. de finansielle risici, som klimaforandringer medfører for virksomheder og investorer. Anbefalingerne, der har til formål at hjælpe investorer med at forstå og strukturere deres tilgang til klimarelaterede finansielle risici, udkom i 2017. Pensionskassen forventer at rapportere på linje med anbefalingerne fra 2020.

Ledelse og styring

PKA har en systematisk governancetilgang vedr. ESG-risici. Direktionen inddrages i beslutninger og orienteres løbende, bl.a. om alle strategiske ESG-tiltag, eksklusion af selskaber (og evt. senere inklusion), på baggrund af analyser fra ESG-kontoret og eksterne samarbejdspartnere, samt rapportering om pensionskassens øvrige ESG-aktiviteter. Herunder hører også pensionskassens strategiske arbejde med at sænke porteføljens eksponering mod klimarelaterede risici, rapportering om pensionskassens aktive ejerskab, fokus på at fremme impact investeringer samt opgørelse af porteføljens klimapåvirkning.

Pensionskassens bestyrelse orienteres på hvert bestyrelsesmøde om 'Status for ansvarlige investeringer', deltager i temadage hvor bl.a. pensionskassens ansvarlige investeringer og tilgang til klimarisici bliver gennemgået og godkender strategiske tiltag, herunder bl.a. restriktions- og eksklusionspolitikker og investeringsstrategien. Samtidig er bestyrelsen afsender af den årlige 'Beretning om ansvarlige investeringer' og pensionskassens ledelsesberetning.

Pensionskassens delegerede og medlemmer orienteres årligt igennem 'Beretning om ansvarlige investeringer'.

² Financial Stability Board

Strategi

Pensionskassen har integreret Paris-aftalens målsætninger i investeringsstrategien, fastsat en strategisk målsætning om at 10% af formuen senest ved udgangen af 2020 skal være investeret i klimarelaterede aktiver, samt haft aktiv dialog med selskaber omkring deres tilpasning til Paris-aftalens mål – med eksklusion i 2022 som resultat, hvis ikke der er fremlagt konkrete planer. Dette er i tråd med initiativet Climate Action 100+, hvorigennem dialogen med selskaberne også varetages.

Risikostyring

Pensionskassen rapporterer årligt om sit aktive ejerskab, som er en af flere måder, pensionskassen forsøger at reducere klimarisici i porteføljen. Dette sker igennem den årlige Beretning om aktivt ejerskab. Pensionskassen benytter endvidere det aktive ejerskab igennem dialog med selskaber om deres omstilling til Paris-aftalens målsætninger, bl.a. igennem Climate Action 100+.

I 2015 besluttede pensionskassen ud fra økonomiske og klimamæssige hensyn at afvikle sine investeringer i de første kulmineselskaber. Siden har pensionskassen været i dialog med andre selskaber med aktiviteter indenfor kul med det formål at reducere selskabernes aktiviteter indenfor kul og transformere disse hen imod mere klimavenlige energikilder. Dette har resulteret i, at pensionskassen har ekskluderet 79 selskaber, og fortsat er i dialog med 4 selskaber.

Der er fortsat fokus på olie- og gasselskaber, og i hvor høj grad deres forretningsmodel er i overensstemmelse med klimamålet fremsat ved Paris-aftalen. På samme grundlag som kulmineselskaber, er der blevet ekskluderet 72 olie- og gasselskaber, og fortsat dialog med 7 selskaber. Observationslisten genbesøges jævnligt.

Siden 2019 har fokus for pensionskassen været på transportsektoren. En effektiv omstilling af transportsektoren er afgørende for at indfri målene i Paris-aftalen, og bilproducenter, som ikke investerer i udviklingen af el- og hybridbiler, vil udgøre en finansiell risiko, idet elbiler i takt med den teknologiske udvikling på sigt vil være mere attraktive for forbrugerne. Igennem en kritisk dialog har Pensionskassen kortlagt selskabernes omstilling til Paris-aftalen og ekskluderet et selskab, mens den kritiske dialog fortsætter med fem selskaber, der er placeret på observationslisten.

Pensionskassen arbejder i 2020 på at udføre en scenarieanalyse af porteføljens eksponering mod klimarelaterede finansielle risici.

Mål og måling

Pensionskassen har i 2019 af MSCI fået foretaget en måling og analyse af CO₂-udledningerne fra porteføljen. Disse tal er ikke kommunikeret endnu, men bliver det i forbindelse med offentliggørelsen af pensionskassens første rapport vedr. klimarelaterede finansielle risici.

ESG-integration

Pensionskassen tror på, at en aktiv integrering af ansvarlige investeringer giver et bedre afkast til medlemmerne. Således er klimaforandringer ikke blot en trussel, men rummer også en række investeringsmæssige muligheder. Integreringen sker bl.a. igennem 'tilt' af pensionskassens børsnoterede aktiemandater. Selskaber med høj ESG-score vægtes højere, således at porteføljen i gennemsnit opnår en ESG-score, der er 15% højere end benchmark.

Pensionskassen søger at påvirke selskaber til at implementere hensyn til miljø og klima i deres forretningsstrategi. Hvis ikke dialogen medfører forandringer til det bedre er yderste konsekvens eksklusion af selskabet. Dette sker ud fra hensyn til både klimarisici, omdømmerisici og afkastrisici.

C.7 Øvrig information

Intet yderligere

D. Værdiansættelsesprincipper til solvensformål

Pensionskassen anvender samme værdiansættelsesprincipper til solvensformål, som man anvender til regnskabsopgørelsen. Udgangspunktet for værdiansættelserne er at indregne til dagsværdi.

Aktiver indregnes, når det er sandsynligt, at fremtidige fordele vil tilfalde virksomheden, og aktivets værdi kan måles pålideligt. Forpligtelser, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå virksomheden, og forpligtelsen kan måles pålideligt.

Pensionskassen har i 2019 haft fokus på at skærpe og formalisere værdiansættelsesprocessen for investeringsaktiverne. Der er etableret en værdiansættelseskomité og den løbende værdiansættelse er yderligere styrket, bl.a. i forhold til frekvens og sikring af funktionsadskillelse. Det gælder særligt i forhold til unoterede investeringsaktiver.

Generelt om regnskabsmæssige skøn og usikkerhed ved måling

Opgørelsen af den regnskabsmæssige værdi af visse aktiver og forpligtelser opgøres på baggrund af metoder med antagelser, der medfører brug af regnskabsmæssige skøn. Disse skøn foretages af ledelsen i overensstemmelse med regnskabspraksis og på baggrund af historiske erfaringer samt forudsætninger, som ledelsen anser som forsvarlige og realistiske.

Som følge af skønnes natur kan de anvendte forudsætninger vise sig at være ufuldstændige, ligesom uventede fremtidige begivenheder eller omstændigheder kan opstå. Herunder vil andre kunne komme frem til andre skøn.

De områder, der især er forbundet med skøn, er måling af dagsværdi af unoterede finansielle investeringsaktiver samt forpligtelser vedrørende pensionsmæssige hensættelser.

D.1 Værdiansættelse af aktiver

Investeringsejendomme

Investeringsejendomme måles til dagsværdi på balancedagen ved anvendelse af DCF-metoden subsidiært førsteårskast-metoden for boligejendomme i ensartet stabil drift. I målingen tages hensyn til de aktuelle rente- og markedsforhold samt ejendommens beliggenhed, alder og vedligeholdelsesstand, herunder forventede fremtidige vedligeholdelsesomkostninger. Forrentningskravet er fastsat ud fra en forventning om at ejendommene vil kunne afhændes med salgsbestræbelser i en rimelig tidsperiode.

Byggerier måles til kostpris i byggeperioden. Mindre ejendomme måles og indregnes til den seneste offentlige kontantvurdering.

Infrastruktur

Infrastruktur måles til dagsværdi på balancedagen ved anvendelse af DCF-metoden. I målingen tages hensyn til aktuelle rente-, drifts- og markedsforhold som f.eks. forventningerne til de fremtidige elpriser eller specifikt for vindmøller de fremtidige vindforhold.

Projekter måles til kostpris i konstruktionsfasen.

Kapitalandele

Børsnoterede kapitalandele måles til dagsværdi baseret på børsnoterede lukkekurser på balancedagen.

Unoterede kapitalandele måles til dagsværdi baseret på en individuel vurdering af virksomhederne, med henblik på at fastsætte den pris, som kapitalandelene skønnes at kunne handles til. Målingen er baseret på de nøgletal og værdiansættelsesmetoder, der normalt anvendes i forbindelse med måling af virksomheder.

Investeringsforeningsandele

Investeringsforeningsandele måles til dagsværdi baseret på børsnoterede lukkekurser på balancedagen. Investeringsforeningsandele måles til dagsværdi baseret på børsnoterede lukkekurser på balancedagen, eller anden tilsvarende kurs.

Obligationer

Fastforrentede, konvertible og indeksobligationer med tillæg af indeksreguleringer måles til dagsværdi baseret på børsnoterede lukkekurser på balancedagen. Dagsværdien af udtrukne obligationer baseres på obligationernes nutidsværdi, der tilnærmelsesvis udgør obligationernes nominelle værdi.

Pantesikrede udlån

Pantebreve måles til en beregnet dagsværdi baseret på fordringens effektive rente.

Andre udlån

Ansvarlig indskudskapital og unoteret kredit indregnes til en beregnet dagsværdi baseret på oplysninger om virksomhedernes soliditet. Der hensættes til imødegåelse af tab, såfremt oplysningerne tilsiger dette.

Repo/reverse

Værdipapirer, der er solgt som led i salgs- og tilbagekøbsforretninger, beholdes i balancen under den respektive hovedpost f.eks. "obligationer" som forrentes og kursreguleres. Det modtagne beløb indregnes og forrentes som gæld til modparten. Værdipapirer erhvervet som led i købs- og tilbagesalgsforretninger optages som tilgodehavender hos modparten.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter, anvendt til renterisikoafdækning og andre formål, måles til dagsværdi.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder måles til indre værdi (equity-metoden). Efter denne metode bliver de tilknyttede virksomheders driftsresultater indregnet i pensionskassens resultatopgørelse. Virksomhedernes indre værdi fremkommer ved anvendelse af målingsmetoder, der er identiske med de metoder, der er anvendt i pensionskassen.

Kapitalandele i associerede virksomheder

Kapitalandele i associerede virksomheder indregnes med pensionskassens ejerandel af virksomhedernes regnskabsmæssige indre værdi ifølge senest kendte regnskab. Virksomhedernes indre værdi fremkommer ved anvendelse af målingsmetoder, der er identiske med de metoder, der er anvendt i pensionskassen.

Som associerede virksomheder betragtes virksomheder, som ikke er tilknyttede virksomheder, men hvori koncernens virksomheder har andele på mere end 20 % af stemmerettighederne, og hvor der udøves betydelig indflydelse på virksomhedernes ledelse gennem repræsentation i virksomhedernes bestyrelser.

Associerede virksomheder med negativ indre værdi måles til nul. Eventuelt tilgodehavender hos disse nedskrives med moderselskabets andel af den negative indre værdi, i det omfang det vurderes uerholdeligt. Såfremt den negative indre værdi overstiger tilgodehavendet, indregnes det resterende beløb under hensatte forpligtelser, i det omfang modervirksomheden har en retlig eller faktisk forpligtelse til at dække den pågældende virksomheds forpligtelser.

De underliggende aktiver og passiver i tilknyttede og associerede virksomheder er baseret på måling til dagsværdier.

Øvrige poster i aktiverne

Tilgodehavender optages til pålydende værdi med fradrag af nedskrivning for forventede tab.

D.2 Værdiansættelse af hensættelser

Hensættelser til pensionsaftaler og investeringskontrakter måles af pensionskassens ansvarshavende aktuar.

Pensionshensættelserne består af elementerne Garanterede ydelser, Individuel bonuspotentiale, Kollektiv bonuspotentiale og Risikomargen.

Pensionshensættelsers element Garanterede ydelser måles ved, for hver forsikring, at opgøre markedsværdien af de forventede garanterede betalingsstrømme.

Markedsværdien beregnes ved at diskontere de enkelte betalinger med en rente opgjort af den europæiske tilsynsmyndighed EIOPA reduceret med pensionsafkastskat. Garanterede ydelser indeholder et skønnet beløb til dækning af fremtidige forsikringsydelser, som stammer fra forsikringsbegivenheder indtruffet i regnskabsåret, men som endnu ikke var anmeldt på balancedagen.

Pensionskassen anvender EIOPA diskonteringsrentekurve med Volatilitetsjustering (VA-tillæg).

Individuelt bonuspotentiale indeholder værdien af forpligtelser til at yde bonus på baggrund af den enkelte bonusberettigede forsikrings depot.

Kollektivt bonuspotentiale omfatter medlemmernes andel af de realiserede resultater for bonusberettigede pensionsordninger. Beløbet er hensat kollektivt, og dermed endnu ikke tilskrevet det enkelte medlem.

Risikomargen indeholder det beløb, som selskabet forventeligt vil skulle betale en anden forsikringsvirksomhed for, at denne vil overtage risikoen for at afvikle bestanden. Risikomargen indhentes så vidt muligt af forsikringernes individuelle eller kollektive bonuspotentiale – eller subsidiært basiskapitalen.

Forudsætningerne om bedste skøn for dødelighed er baseret på Finanstilsynets benchmark for dødelighed, der tilpasses pensionskassens specifikke forhold vedrørende forsikringsbestandens observerede dødelighed. I tillæg hertil indregnes Finanstilsynets benchmark for forventede levetidsforbedringer. Benchmark opdateres årligt, og pensionskassen gennemfører årligt en analyse af eventuelle afvigelser fra benchmark for den aktuelle dødelighed.

Forudsætningerne om bedste skøn for invaliditet er baseret på den observerede invaliditet i de senere år.

Forudsætninger for medlemsadfærd i forhold til genkøb og fripolice indregnes.

Diskonteringsrentekurven og forudsætningerne om dødelighed er de forudsætninger, der har størst effekt på målingen af hensættelserne. Diskonteringsrentekurven regnes og offentliggøres af EIOPA. Forudsætningerne om dødelighed fastlægges ud fra levetidsanalyser i henhold til Finanstilsynets krav.

Fortjenstmargen angiver nutidsværdien af pensionskassens endnu ikke indtjente fortjeneste på forsikringerne, som forventes indregnet i resultatopgørelsen med tiden. Fortjenstmargen udskilles af pensionshensættelserne.

D.3 Øvrige poster i passiverne

Gæld måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominal værdi.

D.4 Alternativ metoder til værdiansættelse.

Intet yderligere.

D.5 Øvrige information

Intet yderligere.

E. Kapitalforvaltning

E.1 Kapitalgrundlag

Pensionskassen udarbejder årligt en kapitalplan. Kapitalplanen opstiller et budget for udviklingen af SCR i den forretningsmæssige planlægningsperiode. Pensionskassen fremskriver alle væsentlige balanceposter samt SCR-kapitalkrav

Kapitalplanen skal på baggrund af pensionskassens forretningsmodel, strategi og risikoappetit tage stilling til det fremtidige kapitalbehov og pensionskassens fortsatte drift i henhold hertil.

Pensionskassens strategiske planlægningsperiode er fastsat til 3 år. Forretningsmodellen forventes i alt væsentlighed uændret inden for perioden, hvorfor det antages, at pensionskassens kapitalbehov vil være stabilt med en robust overdækning i forhold til SCR-kapitalkravet på niveau med det aktuelle, jf. punkt E.2.

Pensionskassens kapital består udelukkende af tier 1 kapital, og består af egenkapital samt overskudskapital. Der er ingen begrænsninger i forhold til, i hvilket omfang disse kapitalposter kan dække henholdsvis solvenskapitalkravet SCR og minimumskapitalkravet MCR.

Opgørelsen over pensionskassens kapitalgrundlag fremgår af QRT-skemaerne 4,5 og 7 nedenfor i bilag I.

E.2 Solvenskapitalkrav (SCR) og minimumskapitalkrav (MCR)

Pensionskassen regner kapitalkravet efter standardmodellen for SCR.

Der anvendes i meget begrænset omfang tilladte simplifikationer i opgørelsen.

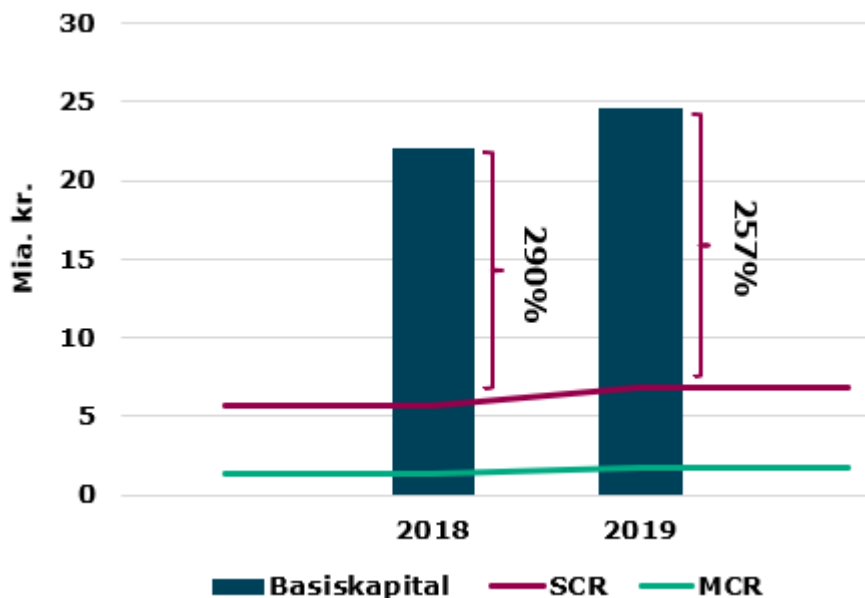
Bortset fra for de betydeligste modparter (typisk 3-4 største), så regnes risiko-reducerende effekt til modpartsmodul konservativt som bruttorisiko, jf. Solvens II forordningens artikel 111.

Beregning af risikojusteret værdi af pant/kollateral regnes konservativt som Markedsværdi, Pant – Solvensbehov, pant i forhold til kredit-, valuta- og aktierisiko, jf. Solvens II forordningens artikel 112.

For udvalgte aktiefonde følges Solvens II princippet om "Indhold over form", således at hvis deres investeringsmandat altovervejende dækker type 2 aktier, beregnes deres kapitalkrav ud fra dette. Alternativt finder princippet om maksimal risiko anvendelse. Der foretages dog under alle omstændigheder en valutagennemlysning. Den samlede risikomæssige effekt af ovennævnte er minimal.

Ultimo 2019 udgør solvenskapitalkravet SCR 6.880 mio. kr. mod 5.656 mio. kr. i 2018.

Figur 12 – Kapital, SCR og MCR

Pensionskassen er robust med en overdækning af kapital i forhold til solvenskapitalkravet SCR på 257%. I forhold til MCR er overdækningen 1329%.

SCR er nedbrudt på de underliggende risikomoduller nedenfor i Bilag I, jf. QRT-skema 7.

E.3 Løbetidsbaseret aktierisikostød i SCR-beregning

Anvendes ikke i pensionskassen.

E.4 Forskel mellem standardmodel og intern model

Pensionskassen anvender ikke intern eller partiel intern model til opgørelsen af SCR.

E.5 Non-compliance with the MCR and/or the SCR

Pensionskassen har en solid overdækning i forhold til kapitalkravene, jf. punkt E.2. Dette understøttes yderligere af de løbende følsomhedsberegninger, som pensionskassen foretager i forhold til SCR-kapitalkravet.

I bilag II nedenfor er specifikt vist de seneste opgjorte følsomhedsberegninger, som pensionskassen kvartalsvist skal indberette til Finanstilsynet, jf. *'Lov om Finansiell Virksomhed (FIL) 126g'* samt *'Bekendtgørelse om følsomhedsanalyser for gruppe 1-forsikringselskaber'*.

E.6 Øvrig information

Intet yderligere

Bilag I – QRT-skemaer

QRT-skema 1 – Solvens II balancen pr. 31.12.2019

S.02.01.02

Balance sheet

Assets

	Solvency II value
Goodwill	
Deferred acquisition costs	
Intangible assets	
Deferred tax assets	112.450.584
Pension benefit surplus	
Property, plant & equipment held for own use	
Investments (other than assets held for index-linked and unit-linked contracts)	148.084.081.362
Property (other than for own use)	3.050.575.958
Participations and related undertakings	74.107.116.878
Equities	6.110.692.417
Equities - listed	199.688.791
Equities - unlisted	5.911.003.626
Bonds	29.970.240.539
Government Bonds	8.012.175.605
Corporate Bonds	21.287.580.914
Structured notes	
Collateralised securities	670.484.020
Collective Investments Undertakings	20.008.137.853
Derivatives	14.467.036.221
Deposits other than cash equivalents	379.824.880
Other investments	-9.543.383
Assets held for index-linked and unit-linked contracts	
Loans and mortgages	9.313.908.986
Loans on policies	0
Loans and mortgages to individuals	0
Other loans and mortgages	9.313.908.986
Reinsurance recoverables from:	0
Non-life and health similar to non-life	
Non-life excluding health	
Health similar to non-life	
Life and health similar to life, excluding health and index-linked and unit-linked	
Health similar to life	
Life excluding health and index-linked and unit-linked	
Life index-linked and unit-linked	
Deposits to cedants	
Insurance and intermediaries receivables	36.748.648
Reinsurance receivables	
Receivables (trade, not insurance)	
Own shares (held directly)	
Amounts due in respect of own fund items or initial fund called up but not yet paid in	
Cash and cash equivalents	1.993.492.961
Any other assets, not elsewhere shown	1.326.218.491
Total assets	160.866.901.032

Liabilities

	Solvency II value
Technical provisions – non-life	
Technical provisions – non-life (excluding health)	
Technical provisions calculated as a whole	
Best Estimate	
Risk margin	
Technical provisions - health (similar to non-life)	
Technical provisions calculated as a whole	
Best Estimate	
Risk margin	
Technical provisions - life (excluding index-linked and unit-linked)	104.972.586.407
Technical provisions - health (similar to life)	
Technical provisions calculated as a whole	
Best Estimate	
Risk margin	
Technical provisions – life (excluding health and index-linked and unit-linked)	104.972.586.407
Technical provisions calculated as a whole	
Best Estimate	104.001.883.451
Risk margin	970.702.956
Technical provisions – index-linked and unit-linked	
Technical provisions calculated as a whole	
Best Estimate	
Risk margin	
Other technical provisions	
Contingent liabilities	
Provisions other than technical provisions	18.803.649
Pension benefit obligations	
Deposits from reinsurers	
Deferred tax liabilities	
Derivatives	11.843.641.017
Debts owed to credit institutions	18.315.365.454
Financial liabilities other than debts owed to credit institutions	
Insurance & intermediaries payables	
Reinsurance payables	
Payables (trade, not insurance)	
Subordinated liabilities	
Subordinated liabilities not in BOF	
Subordinated liabilities in BOF	
Any other liabilities, not elsewhere shown	1.141.452.325
Total liabilities	136.291.848.852
Excess of assets over liabilities	24.575.052.180

QRT-skema 2 – Bidrag, pensionsydelsler og forsikringsmæssige omkostninger pr. 31.12.2019

S.05.01.02

Premiums, claims and expenses by line of business

	Line of Business for: life insurance obligations						Life reinsurance		Total
	Health insurance	Insurance with profit participation	Index-linked and unit-linked insurance	Other life insurance	Annuities stemming from non-life insurance contracts and relating to health insurance obligations	Annuities stemming from non-life insurance contracts and relating to insurance obligations other than health insurance obligations	Health reinsurance	Life reinsurance	
Premiums written									
Gross		4.016.574.423							4.016.574.423
Reinsurers' share									
Net		4.016.574.423							4.016.574.423
Premiums earned									
Gross									
Reinsurers' share									
Net									
Claims incurred									
Gross		2.951.274.236							2.951.274.236
Reinsurers' share									
Net		2.951.274.236							2.951.274.236
Changes in other technical provisions									
Gross									
Reinsurers' share									
Net									
Expenses incurred		49.737.279							49.737.279
Other expenses									
Total expenses									49.737.279

QRT-skema 3 – Hensættelser pr. 31.12.2019

S.12.01.02

Life and Health SLT Technical Provisions

Technical provisions calculated as a whole

Total Recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re after the adjustment for expected losses due to counterparty default associated to TP calculated as a whole

Technical provisions calculated as a sum of BE and RM

Best Estimate

Gross Best Estimate

Total Recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re after the adjustment for expected losses due to counterparty default

Best estimate minus recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re - total

Risk Margin

Amount of the transitional on Technical Provisions

Technical Provisions calculated as a whole

Best estimate

Risk margin

Technical provisions - total

Insurance with profit participation	Accepted reinsurance	Total (Life other than health insurance, incl. Unit-Linked)
104.001.883.451		104.001.883.451
104.001.883.451		104.001.883.451
970.702.956		970.702.956
104.972.586.407		104.972.586.407

QRT-skema 4 – Kapitalgrundlag og –krav pr. 31.12.2019

S.23.01.01

Own funds

Basic own funds before deduction for participations in other financial

sector as foreseen in article 68 of Delegated Regulation 2015/35

Ordinary share capital (gross of own shares)

Share premium account related to ordinary share capital

Initial funds, members' contributions or the equivalent basic own

- fund item for mutual and mutual-type undertakings

Subordinated mutual member accounts

Surplus funds

Preference shares

Share premium account related to preference shares

Reconciliation reserve

Subordinated liabilities

An amount equal to the value of net deferred tax assets

Other own fund items approved by the supervisory authority

as basic own funds not specified above

Own funds from the financial statements that should not be represented by the reconciliation reserve and do not meet the criteria to be classified as Solvency II own funds

Own funds from the financial statements that should not be

represented by the reconciliation reserve and do not meet

the criteria to be classified as Solvency II own funds

Deductions

Deductions for participations in financial and credit institutions

Total basic own funds after deductions

Ancillary own funds

Total	Tier 1 unrestricted	Tier 1 restricted	Tier 2	Tier 3
1.272.932.766	1.272.932.766			
23.302.119.414	23.302.119.414			
24.575.052.180	24.575.052.180			

Total ancillary own funds

Available and eligible own funds

Total available own funds to meet the SCR

Total available own funds to meet the MCR

Total eligible own funds to meet the SCR

Total eligible own funds to meet the MCR

SCR

MCR

Ratio of Eligible own funds to SCR

Ratio of Eligible own funds to MCR

Reconciliation reserve

Excess of assets over liabilities

Own shares (held directly and indirectly)

Foreseeable dividends, distributions and charges

Other basic own fund items

Adjustment for restricted own fund items in respect of matching adjustment portfolios and ring fenced funds

Reconciliation reserve

Expected profits

Expected profits included in future premiums

(EPIFP) - Life business

Expected profits included in future premiums

(EPIFP) - Non- life business

Total Expected profits included in future premiums

(EPIFP)

Total	Tier 1 - unrestricted	Tier 1 - restricted	Tier 2	Tier 3
24.575.052.180	24.575.052.180			
24.575.052.180	24.575.052.180			
24.575.052.180	24.575.052.180			
24.575.052.180	24.575.052.180			
6.879.958.740				
1.719.989.685				
3,6				
14,3				

24.575.052.180	
1.272.932.766	
23.302.119.414	

QRT-skema 5 – Minimumskapitalkrav (MCR) pr. 31.12.2019

S.28.01.01

Minimum Capital Requirement - Only life or only non-life insurance or reinsurance activity

Linear formula component for life insurance and reinsurance obligations

MCR_L Result

67.781.426

Obligations with profit participation - guaranteed benefits
 Obligations with profit participation - future discretionary benefits
 Index-linked and unit-linked insurance obligations
 Other life (re)insurance and health (re)insurance obligations
 Total capital at risk for all life (re)insurance obligations

	Net (of reinsurance/SPV) best estimate and TP calculated as a whole provisions	Net (of reinsurance/SPV) total capital at risk
	60.188.755.762	
	44.783.830.645	
		242.223.795.193

Overall MCR calculation

Linear MCR

67.781.426

SCR

6.879.958.740

MCR cap

3.095.981.433

MCR floor

1.719.989.685

Combined MCR

1.719.989.685

Absolute floor of the MCR

27.648.142

Minimum Capital Requirement

1.719.989.685

QRT-skema 6 – Effekt af 'long term guarantees' og overgangsregler

S.22.01.21

Impact of long term guarantees and transitional measures

	Amount with LTG measures and transitionals	Impact of transitional on technical provisions	Impact of transitional on interest rate	Impact of volatility adjustment set to zero	Impact of matching adjustment set to zero
Technical provisions	104.972.586.407	0	0	0	0
Basic own funds	24.575.052.180	0	0	0	0
Eligible own funds to meet SCR	24.575.052.180	0	0	0	0
SCR	6.879.958.740	0	0	0	0
Eligible own funds to meet MCR	24.575.052.180	0	0	0	0
Minimum Capital Requirement	1.719.989.685	0	0	0	0

QRT-skema 7 – Solvenskapitalkrav (SCR)

S.25.01.21

Solvency Capital Requirement - for undertakings on Standard Formula

Market risk
 Counterparty default risk
 Life underwriting risk
 Health underwriting risk
 Non-life underwriting risk
 Diversification
 Intangible asset risk
 Basic Solvency Capital Requirement

Gross solvency capital requirement	USP	Simplifications
33.283.234.990		
492.283.900		
6.491.484.664	None	
	None	
	None	
-4.658.374.266		
35.608.629.288		

Calculation of Solvency Capital Requirement

Operational risk
 Loss-absorbing capacity of technical provisions
 Loss-absorbing capacity of deferred taxes
 Capital requirement for business operated in accordance with Art. 4 of Directive 2003/41/EC
 Solvency capital requirement excluding capital add-on
 Capital add-on already set

472.376.639
-29.201.047.186
6.879.958.740
6.879.958.740

Solvency capital requirement

Other information on SCR

Capital requirement for duration-based equity risk sub-module
 Total amount of Notional Solvency Capital Requirement for remaining part
 Total amount of Notional Solvency Capital Requirements for ring fenced funds
 Total amount of Notional Solvency Capital Requirement for matching adjustment portfolios
 Diversification effects due to RFF nSCR aggregation for article 304

Bilag II – Følsomhedsberegninger, jf. FIL §126g pr. 31. december 2019

Følsomhedsanalyse										
		SCR 125 pct.		SCR 100 pct.		MCR 125 pct.		MCR 100 pct.		
		Stress	Solvens -dækning	Stress	Solvens -dækning	Stress	Solvens -dækning	Stress	Solvens -dækning	
1	Renterisici	-165	125%	-192	100%	200	1369%	200	1369%	
2	Aktierisici	63%	125%	68%	100%	74%	125%	75%	100%	
3	Ejendomsrisici	100%	346%	100%	346%	100%	1384%	100%	1384%	
4	Kreditspændrisici	Danske stats- obligationer mv.	100%	342%	100%	342%	100%	1367%	100%	1367%
		Øvrige statsobligationer mv.	100%	255%	100%	255%	100%	1021%	100%	1021%
		Øvrige obligationer	100%	282%	100%	282%	100%	1128%	100%	1128%
5	Valutaspændrisici	Eksposering 1 - USD	100%	347%	100%	347%	100%	1387%	100%	1387%
		Eksposering 2 - CAD	100%	354%	100%	354%	100%	1416%	100%	1416%
		Eksposering 3 - MXN	100%	355%	100%	355%	100%	1419%	100%	1419%
6	Modpartsrisici		331%		331%		1324%		1324%	
7	Levetidsrisici	81%	125%	84%	100%	100%	171%	100%	171%	
8	Livsforsikrings- optionsrisici	300%	357%	300%	357%	300%	1428%	300%	1428%	
9	Katastrofe									

Skemaet viser de respektive stress på enkeltrisici, som medfører solvensdækninger på 100% og 125% ift. henholdsvis SCR- og MCR-kapitalkravene. For risici med stress på 100% er vist solvensdækning herved.

Solvensdækningen i udgangspunktet er 357%, som vist ovenfor i figur 12³.

Beregningerne er foretaget, jf. Bekendtgørelse om følsomhedsanalyser for gruppe 1-forsikringsselskaber. Bemærk:

- Stress på renterisici på rentefølsomme aktiver og passiver er angivet i basispoint – 1 basispoint lig 0,01%-point.
- Stress på modpartsrisici er angivet som bortfaldet af den største modpart og kreditnedgradering af øvrige modparter med to trin
- Stress på levetidsrisici er angivet som det permanente absolutte procentvise fald i dødelighedsintensiteterne
- Stress på livsforsikringsoptionsrisici er angivet som relativ procentvis stigning eller fald i samtlige optionsandsynligheder
- Pkt. 9 er kun gældende for skadesforsikringsselskaber
- Stress på alle øvrige risici er angivet som de procentvise fald i markedsværdierne

³ Figur 12 angiver i udgangspunktet solvensoverdækningen, som er solvensdækning -100% point.